

Londonban székeltő tár...
állottak. Az egyiket...
vették, míg a másik azt...
és Jean Goujenne

Franco táborában nagy...
mitának. Azt állítják...
ciai uton memorandumot...
séghez és az érdekeit ha...
születés felvilágosítások...
ztatásokról.

jelentés szerint a ma...
zóttatta Manieul Gonza...
ari kapitányt, amikor a...
kilepett. Eonthe jóbarát...
nak. Letartóztatásakor...
találtak nála.

erint Liano tábornok a...
gy Granadában forradal...
polna ki. A tábornok azt...
Albarraicin körzetben a...
előnyomulásukat és né...
el.

nyolc olasz politikai ko...
sincsenek illuziói az an...
a szovjetkormány má...
állítják, hogy a szovjet...
porpedozta az angol ter...
vit mégis eredményez...
a egymáshoz a nyugati

elő-jelentések szerint a...
sz napi harc után elfog...
vancsak támadást intéz...
ellen, mely három út ke...
zik. A köztársaságiak...
állást fejtették ki, de v...
vonulniok, mert tüzés...
ással bekerítették őket...
már a felkelők zászlaja...
templom tornyán. A kor...
ányban vonulnak vissza.

**belejezte
expedíciót**

1. A japán nagyvezér...
jenti Észak-Kínából...
Tungceau vidékén a...
"ma este befejező...
körök el vannak ké...
a japánok Pauting-Fu...
előre, eddig azonban...
tatkozik annak, mintha...
almi parancsot kaptak...
kai körökben az esemé...
lását attól teszik füg...
kingi kormány további...
tartományba. Azt hi...
ninal hadsereg váratlan...
ása folytán a japánok...
lésekkel fognak előáll...
a japánok Hojej tartó...
ását is kérni fogják és...
a rendet olyan polgár...
rendőrség tartsa fenn,
legyenek felfegyver

1. A japán nagyvezér...
jenti Észak-Kínából...
Tungceau vidékén a...
"ma este befejező...
körök el vannak ké...
a japánok Pauting-Fu...
előre, eddig azonban...
tatkozik annak, mintha...
almi parancsot kaptak...
kai körökben az esemé...
lását attól teszik füg...
kingi kormány további...
tartományba. Azt hi...
ninal hadsereg váratlan...
ása folytán a japánok...
lésekkel fognak előáll...
a japánok Hojej tartó...
ását is kérni fogják és...
a rendet olyan polgár...
rendőrség tartsa fenn,
legyenek felfegyver

1. A japán nagyvezér...
jenti Észak-Kínából...
Tungceau vidékén a...
"ma este befejező...
körök el vannak ké...
a japánok Pauting-Fu...
előre, eddig azonban...
tatkozik annak, mintha...
almi parancsot kaptak...
kai körökben az esemé...
lását attól teszik füg...
kingi kormány további...
tartományba. Azt hi...
ninal hadsereg váratlan...
ása folytán a japánok...
lésekkel fognak előáll...
a japánok Hojej tartó...
ását is kérni fogják és...
a rendet olyan polgár...
rendőrség tartsa fenn,
legyenek felfegyver

1. A japán nagyvezér...
jenti Észak-Kínából...
Tungceau vidékén a...
"ma este befejező...
körök el vannak ké...
a japánok Pauting-Fu...
előre, eddig azonban...
tatkozik annak, mintha...
almi parancsot kaptak...
kai körökben az esemé...
lását attól teszik füg...
kingi kormány további...
tartományba. Azt hi...
ninal hadsereg váratlan...
ása folytán a japánok...
lésekkel fognak előáll...
a japánok Hojej tartó...
ását is kérni fogják és...
a rendet olyan polgár...
rendőrség tartsa fenn,
legyenek felfegyver

1. A japán nagyvezér...
jenti Észak-Kínából...
Tungceau vidékén a...
"ma este befejező...
körök el vannak ké...
a japánok Pauting-Fu...
előre, eddig azonban...
tatkozik annak, mintha...
almi parancsot kaptak...
kai körökben az esemé...
lását attól teszik füg...
kingi kormány további...
tartományba. Azt hi...
ninal hadsereg váratlan...
ása folytán a japánok...
lésekkel fognak előáll...
a japánok Hojej tartó...
ását is kérni fogják és...
a rendet olyan polgár...
rendőrség tartsa fenn,
legyenek felfegyver

1. A japán nagyvezér...
jenti Észak-Kínából...
Tungceau vidékén a...
"ma este befejező...
körök el vannak ké...
a japánok Pauting-Fu...
előre, eddig azonban...
tatkozik annak, mintha...
almi parancsot kaptak...
kai körökben az esemé...
lását attól teszik füg...
kingi kormány további...
tartományba. Azt hi...
ninal hadsereg váratlan...
ása folytán a japánok...
lésekkel fognak előáll...
a japánok Hojej tartó...
ását is kérni fogják és...
a rendet olyan polgár...
rendőrség tartsa fenn,
legyenek felfegyver

1. A japán nagyvezér...
jenti Észak-Kínából...
Tungceau vidékén a...
"ma este befejező...
körök el vannak ké...
a japánok Pauting-Fu...
előre, eddig azonban...
tatkozik annak, mintha...
almi parancsot kaptak...
kai körökben az esemé...
lását attól teszik füg...
kingi kormány további...
tartományba. Azt hi...
ninal hadsereg váratlan...
ása folytán a japánok...
lésekkel fognak előáll...
a japánok Hojej tartó...
ását is kérni fogják és...
a rendet olyan polgár...
rendőrség tartsa fenn,
legyenek felfegyver

1. A japán nagyvezér...
jenti Észak-Kínából...
Tungceau vidékén a...
"ma este befejező...
körök el vannak ké...
a japánok Pauting-Fu...
előre, eddig azonban...
tatkozik annak, mintha...
almi parancsot kaptak...
kai körökben az esemé...
lását attól teszik füg...
kingi kormány további...
tartományba. Azt hi...
ninal hadsereg váratlan...
ása folytán a japánok...
lésekkel fognak előáll...
a japánok Hojej tartó...
ását is kérni fogják és...
a rendet olyan polgár...
rendőrség tartsa fenn,
legyenek felfegyver

1. A japán nagyvezér...
jenti Észak-Kínából...
Tungceau vidékén a...
"ma este befejező...
körök el vannak ké...
a japánok Pauting-Fu...
előre, eddig azonban...
tatkozik annak, mintha...
almi parancsot kaptak...
kai körökben az esemé...
lását attól teszik füg...
kingi kormány további...
tartományba. Azt hi...
ninal hadsereg váratlan...
ása folytán a japánok...
lésekkel fognak előáll...
a japánok Hojej tartó...
ását is kérni fogják és...
a rendet olyan polgár...
rendőrség tartsa fenn,
legyenek felfegyver

1. A japán nagyvezér...
jenti Észak-Kínából...
Tungceau vidékén a...
"ma este befejező...
körök el vannak ké...
a japánok Pauting-Fu...
előre, eddig azonban...
tatkozik annak, mintha...
almi parancsot kaptak...
kai körökben az esemé...
lását attól teszik füg...
kingi kormány további...
tartományba. Azt hi...
ninal hadsereg váratlan...
ása folytán a japánok...
lésekkel fognak előáll...
a japánok Hojej tartó...
ását is kérni fogják és...
a rendet olyan polgár...
rendőrség tartsa fenn,
legyenek felfegyver

Taxa postala...
Szerkesztőség...
Baron L. Pop...
10. Telefon: 18-60. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, f...
évre 600, egészévre 1200 lej. K...
félre: Havonta 2, negyedévre...
félre 12, egészévre 20 dollár. E...
dettesek díjazás szorint. Az "U...
KELET" a transilvaniai és ban...
vidékség egyetlen politikai napl...
ja. Cikkeinek utányomását csak...
forrás megjelölésével engedjük m...

UJ KELET

ROMANIA
1 LEU-POSTA

ZSIDÓ POLITIKAI NAPLAP

Bérmegállapítás...
Ara 5 lej
Kedd, 1937. augusztus 3.
5697. EV. XX. ÉVF.
AV 26. 173. SZAM

A német kérdés

Európa nagy kérdése a spanyol polgár-háború kimenetelén túl: mi lesz Németországgal? A német birodalom 65 millió lelket számlál. Mindenképpen nagyhatalom, akár horogkeresztes, akár nem. Nagysága, földrajzi fekvése és ereje vitathatatlan tényező, s a világpolitikában számolni kell vele, mint ahogy számolni kell a világ egyhatodával, a Szovjettel is. Döntőfontosságú kérdés természetesen az is, hogy az ilyen nagyhatalom az európai s a világpolitika nagy problémái eldöntésének idejében nincs-e megbenhívva és tudja-e erejét, befolyását, nagyhatalmi állását hathatósan? Ez már olyan kérdés, ami Oroszországot és Németországot egyaránt érinti. Oroszországot a belső politikai viszonyok ziláltsága tette akcióképtelenné. Németország gazdasági viszonyai öntetnek egyre komolyabb, sőt válságosabb árnyakat és nem elfogultság az a feltevés, hogy ez Németország nagyhatalmi aspirációjára, az európai politikában való szerepére is befolyással lesz.

A horogkeresztes gazdasági politika majdnem teljesen kiszorította a munkapiacról a nőket. Közel egymillió férfit felszolgált a hadsereg. A munkanélküliséget a fegyverkezéssel, az állami utépítés és a hadi gazdálkodás szüntette meg. Németországban hadi gazdálkodás van. Ez kényszergazdálkodást jelent. Hatósági elosztást és szabályozást. Ez ki terjed ipari cikkekre és fegyvertermékekre, nyersanyagra és élelmiszerekre egyaránt. Most már nemcsak a vajt, a zsírt és a húst adagolják, nemcsak a kenyér összetételét határozzák meg, hanem az egész gabonakeresletet fel kell ajánlani, az egyéni szükségletekén kívül, az államnak. A kenyér szinte élvezhetetlenné vált, de még élvezhetetlenebb lesz a fél folyamán, amikor is már nemcsak burgonyával, kukoricával, hanem takarmányrépával is keverik. A kenyérmagvakban való hiány olyan nagy, hogy elrendelték: júlistól szeptemberig 10 százalékos, októbertől decemberig 15 százalékos, januártól májusig 20 százalékos kell felelődni a hadseregnek.

Németország hadi gazdálkodása kiterjed most már majdnem minden területre, mégsem kell ebből a köröket következtetni, hogy Németország háborút indítana. Lehet, hogy ilyen szándékot és reményt tápláltak egyes vezető horogkeresztes politikusok, akik a rajtaütéses, támadó háború gondolatával játszottak. Ma már a nyugati hatalmak minden mértéket meghaladó fegyverkezése és felkészültsége után és Amerikának feltétlen bizonyossággal való beavatkozására való tekintettel, ezzel a gondolattal már játszani sem lehet. Németország már nem gondolhat támadó háborúra. A háborút elvesztette, mielőtt megindíthatta volna. Elvesztette, mert ellenfelei felfegyverkeztek, felkészültek és tulszárnyalták. Németország a háborúval elkesztett s elvesztette a szellemi fronton is, mert nem léphet már fel a bolsevizmus sárkányjával Szent György lovagjaként sem, mert ma már nem bolsevizmus és fasizmus áll szemben egymással, hanem demokrácia, szabadság, vagy — fasizmus.

Elvesztette a háborút Németország azon a területen is, hogy a katolikusok üldözésével hadiállapothoz került a római pápával. De elvesztette a háborút akkor is, ha — megkezdődött, mert a négy éves horogkeresztes uralom alatt selymölő német nép a háborúban talán a szabadulásának legalkalmasabb lehetőségét. Németország tehát nem kezdhet háborút.

De azért Németország háborús szellemű országa. Ő most a háború lehetőségével s a lehetőség felidézésével tekintett magának új külpolitikát, a megfélemlítésnek, a zsarolásnak a külpolitikáját. Németország megvásároltja a békét azokkal, akiknek a béke a legfontosabb s akik minden árat megadnak azért, hogy az új világháborút elhárítsák. Se a spanyol, se más európai kérdést sem lehet mindaddig véglegesen rendezni, amíg a német birodalom problémája is meg nem oldódik. Európa nem maradhat ebben az állapotban. A belső és külső feszültségeknek fel kell oldódnia. Európa legsúlyosabb kérdése most a német kérdés és ennek az esztendőnek erre a kérdésére valamilyen feleletet kell adnia.

Chamberlain levélben tett közeledési ajánlatot Mussolininek

A Duce válaszában kijelentette, hogy hajlandó elfogadni az ajánlatot. A világpolitikai feszültség enyhülését várják a történelmi jelentőségű levélváltástól

Ango-francia-német-olasz együttműködést készít elő Chamberlain

LONDON, augusztus 2. A világpolitikai feszültségben változatlanul kedvező fordulat állott be, mely a mai, robbanással fenyegető légkörben a teljes tisztulás lehetőségével kecsegtet. Chamberlain miniszterelnök, ki az olasz-angol közeledés érdekében az utóbbi napokban mindent elkövetett, mint a Daily Telegraph közléséből kiderül, sajátkezűleg írt levelet Mussolininek, kinek a nagyhatalom iratát tegnap éjjel egy futár Rímiben kézbesítette is. A hír, amit később a Foreign Office körei hivatalosan is megerősítettek, rendkívül nagy feltűnést és általában a legjobb hatást váltotta ki.

Mit tartalmaz a Chamberlain-levél?

A Manchester Guardian szerint az angol-olasz jóviszony helyreállítását

az angol nép egy emberként követeli. A levél tartalmára vonatkozólag bizonyosat senki sem tud, de úgy sejtik, hogy az angol külügyminiszter összegezte Grandi gróf olasz nagykövettel lefolytatott megbeszéléseit és

háarozott közléseket tett az abesszin annexió elismerésére vonatkozólag, továbbá a spanyol ügyben is,

melyben biztosította Mussolinit, hogy pillanatig sem kételkedik abban, hogy Itália kormányának nincsenek területszerzési gondolatai Ibéria félszigetén. Olasz körökben a közvetlen érintkezés e formáját osztatlan megelégedéssel fogadták és a Giornale d'Italia Róma és London viszonyának kedvező alakulását jósolja.

Az angol külügyminiszter békemunkája

Az angol sajtó méltatja Chamberlain külpolitikai tevékenységét, aki legutóbb a következő nagyhatalomra akciót bonyolított le: 1. Együttműködésre felszólító levelet intézett Mussolininek, 2. Levelet küldött Hitler kancellárnak, 3. Utasította Edent, hogy készítse el sürgősen egy Londonban tartandó négyhatalmi konferencia összehívását, amelyen Neurath német és Cino olasz külügyminiszterek is részt vennének. A Daily Herald úgy tudja, hogy a Hitlerhez küldött levél hasonló elgon-

dolásokon épült fel, mint a Mussolinéhez küldött. A duce válasza, hír szerint, már el is készült és utban van London felé. Chamberlain mindeháron német-olasz-francia-angol nagyhatalmi együttműködést akar megteremteni.

Mit ajánl fel a duce?

Az angol lapok élénk érdeklődéssel foglalkoznak a levélváltással, amit az angol-olasz közeledés jelének tekintenek. A Times azt hiszi, hogy Mussolini levelében lehetőséget ajánl fel a januári megegyezés és Eden által vázolt vonalak alapján való angol-olasz közeledésre. Mindenesetre a levélváltás a két állam azon közös óhaját juttatja kifejezésre, hogy a köztük levő feszültség kiküszöböltesék.

A közel-keleti kérdés

A Daily Herald nem ilyen optimista. A lap Olaszország angolellenes intrikáival foglalkozik, amelyek nehézségeket próbálnak okozni Nagy-Britanniának a Közel-Keleten. A Duce terve az, hogy

Kis-Azsiában helyreállítsa a régi római birodalmat, amely felölelné Palesztinát, Szíriát, Líbanont és a Szinaj-hegy vidékét is.

Ilyen körülmények között, — állapítja meg a lap, — kérdéses, vajjon lehetséges a két állam közti őszinte közeledés.

Titokzatos politikai megbeszélések a constantjai strandon

Bucuresti, augusztus 2. (Az Uj Kelet tud.) A Tempo jelentése szerint a Constanta melletti Eforián, ahol több politikus tölti szabadságát, Pop Valer igazságügyminiszter, Tilea Viorel és Valcovici, a Iorga-kormány volt közlekedésügyi minisztere, megbeszélést folytattak egymással. A lap szerint politikai körökben különböző kombinációkat fűznek a találkozóhoz, amelyben a kormányutódlásnak egy „vegyes csapat” útján való megoldási

lehetőségét látják.

E hét végén érkezik haza a király Bucuresti, augusztus 2. Az uralkodó hazatérése véget, ami e hét folyamán várható, minisztertanácsot hívnak egybe. Holnapról kezdve a miniszterelnök ismét kihallgatásokat ad. Az uralkodó és a kormány összes tagjai augusztus 15-én részt vesznek a constantjai tengerészeti ünnepségeken.

A feszültségnek feloldására való kísérletek, ben nincsen hiány. Németország nemzetközi kölcsönt keres. S e nemzetközi kölcsönök lehetősége olyan előfeltételektől függ, amelyeket Németország nem tud teljesíteni, ha csak fel nem adja provokáló belső és külső politikáját. Nemzetközi kölcsönt csak akkor nyújtanak, ha nem tartanak támadó szándékától, s ha ezt a kölcsönt nem köti fegyverkezésre. A nemzetközi kölcsön előfeltétele nyilván új Locarno, viszont Németország új Locarno-ba belső politikai válság nélkül nem tud bele menni. A diktatura természetű, hogy nem lehet rugalmas és hogy mindig tartania

kell ellene támadó erőktől. S a saját erejének nagy részét a rá kell áldoznia, hogy az ellene támadó erőket csirákjukban megsemmisítse.

A spanyol kérdés mögött a német kérdés húzódik meg. De nem egymagában, mert nyomon követi az olasz kérdés is. Olaszországnak is idegen tőkére és Angliával való megegyezésre van szüksége. A spanyol kérdés így vált európai ügyvé, olasz és német kérdés és ezek között legsúlyosabbnak látszik a német kérdés, amelynek meg kell oldódnia, mert enélkül Európa felett állandó marad a háborús veszély.

Az angol-olasz békekötés

A benemavakozási bizottság nyilván ugyanúgy fogja befekjni földi pályafutását, mint az olasz-abesszin háború szankciós bizottságai: addig tanácskozik a döntésről, míg a harctéren eldől a háború sorsa s a benemavakozási bizottság feleslegessé válik. Nagy-Britania, hagyományos realpolitikai érzékével már e héten megkezdte a diplomáciai visszavonulást és a „területi átcsoportosítást”, mit Franco tábornok harctéri győzelmei sugáltak. Lényegében véve Anglia már akkor elmozdult merev spanyol politikájától, amikor kompromisszumos javaslatába felvette Franco tábornok hadviselői jogának elismerését. Könnyen megiehet, hogy ezzel a Spanyolországban kétségbeesetten harcoló köztársasági párt koporsóját ácsolja meg. A koncesszió, amit ennek fejében Franciaországnak és Szovjetországnak Anglia adott: a spanyol fronton harcoló önkéntesek hazaszállítása, még ha meg is lehetne valósítani, nem ér fel ezzel. Olaszország és Németország ezt kívánta, hogy előbb adják meg Francónak a hadviselési jogot és csak aztán szállítsák el az önkénteseket. Franciaország és a Szovjet ragaszkodott ahhoz, hogy előbb történjen meg az önkéntesek elszállítása és csak aztán a többi — a szovjet az elismerésről hallani sem akar. Anglia újabb kompromisszumos javaslatát, melyet kérdőív alakjában akart szétküldeni, olyképpen hidalta volna át az ellentétet, hogy mindenekelett az önkéntesek hazaszállításával foglalkozó s az azt majd végrehajtó bizottságok megalakítását sürgette; utána következze a hadviselői jog megadását s csak aztán de facto az önkéntesek hazaszállítása. A kérdőív szétküldésére nem került sor, mert Olaszország javaslatára az eredeti angol javaslatot térve vissza, illetőleg csak azt kérdezték meg az egyes államoktól, helyeslik-e ezt a javaslatot.

A dik jelentősége abban van, hogy Anglia az olasz javaslatnak adott helyet, mintegy eddigi barátai mellől a másik oldal mellé állva. Erkölcsei gazdasai. Kapcsolatban van a gentleman's agreement-politika újjáéledésével és beteljesedésével Anglia ebben az egész spanyol kavarodásban összes spanyolországi érdekeltségei, beleértve a Bilbao-körli vasbányákat is, másodjelentőségűek. Elsősorban földközítengeri helyzete jön számításba és ez irányította spanyolországi politikáját. Az új angol-olasz közeledés mögött is ennek biztosításáról van szó s ennek fejében Anglia állítóg meg akarja adni Olaszországnak a valóságos abessziniai helyzetnek, vagyis az abessziniai olasz császárságnak de jure elismerését. Az első lépés e felé de facto megtörtént, amikor az angol követ Hailé Szelaszsi bukása után elutazott Addisz Abebából. A második, amidőn visszavonták a követség védelmére Abessziniában tartott angol katonaságot. A harmadik, amikor angol konzulátust állítottak fel Addiszban, de a negyediket Anglia eltette, tartogatta. Csak formai kérdés és milyen jól lehet értékesíteni. Tanulni lehet belőle.

Az angol és az olasz érdekek a Földközi-tengeren az abesszin háború idejében ütköztek össze először oly élesen, hogy talán csak az angol haderő készülletlenségén mult, hogy elmaradt a Szezei-csatorna elzárása és a fegyveres összecsapás. Azóta azonban Anglia rohamosan fegyverkezik, olyan lendülettel, amely szintén bámulatra méltó. Akkor az angol flotta nagy csatahajói három kivételével mind öreg — azaz legalább tizenötévnél idősebb — hadihajók voltak. Azóta Nagy-Britania öt 35 ezer tonnás páncélos cirkálót épített s a tizenöt régít modernizálta. Megfelelő arányban épített cirkálókat, torpedórombolókat, repülőgépanyahajókat, tengeraltjárókat. Ez a hatalmas flotta teljes biztonságot nyújt a Földközi-tenger keleti felén az angol érdekeknek, Ciprus, Palesztina, a szezei átjáró, Egyiptom felett. Háború esetén azzal fenyegeti Olaszországot, hogy elvágja abessziniai gyarmatától s kelet felől blokádi áll helyezi. A Földközi-tenger nyugati medencéjében azonban a spanyol polgárháború fejleményei feltárták a súlyosabb veszélyt, amely Anglia indiai útját s így az egész világbirodalom fennállását még nagyobb mértékben fenyegeti, mint — első látásra — az olasz

uralom Abesszinának a Vörös-tenger melletti partjain. A mult év végén kötött angol-olasz gentleman's agreement, bekötözve a sebeket, melyeket Anglia az első olasz-angol assaut-n kapott, elsősorban a keleti veszélyzónát közbősítette s a szuezi és a vöröstengeri átjárónak minden fenyegetéstől mentességét állapította meg, elosztva Anglia aggodalmait.

Az Olaszország által elismert és támogatott Frankó tábornok győzelme viszont azzal fenyegeti Nagy-Britanniát, hogy a régi, neutralis Spanyolország helyett egy nemcsak olaszbarát, esetleg éppen olaszszövetséges Spanyolország fogja körbevenni a Gibraltárt, hanem egy olyan fasiszta Spanyolország, amely arra törekszik, hogy maga is katonai és tengeri hatalom legyen. Hiszen a gibraltári átjárót Spanyolország már a multban is értékelte, sőt a szemközti parton, a marrokkói Ceuta kikötőben elhelyezett messzehordó ágyúival, egy-két akmarakóval s tengeraltjáróval. De a régi Spanyolország nem volt tengeri hatalom és állandó barátja volt Angliának. És még egy: az aviatika nem volt a multban kifejlődve. A repülőgépek mal korszakában nemcsak a gibraltári, hanem a malitai átjáró is használhatatlan, ha a parti államok ellenségesek. Hogy milyen érzékeny pontja ez az Empire testének — mennyire az Achilles-sarka — azt azok az alsóházban elhangzó, folytonos interpellációk tanúsítják, amelyek a mindig türelmesen felelgető miniszterektől újabb és újabb megnyugtatót kérnek arra vonatkozólag, hogy a Gibraltár körül és a szemközti Ceutában felállított óriási német ágyúk a fantázia leleményei. A megnyugtatók ellenére mindenki érzi, hogy az angol hajózás útja e sziklás partok között, melyek oly kitűnő buvóhelyeket és bázisokat kínálnak a tengeraltjáróknak, nincs addig biztosítva, amíg teljesen őszinte és nyílt barátság nem váltja fel a mostani gyanakvást és féltékenységet Anglia és Olaszország között.

Valamikor, I. Napoleon korában, Franciaország fenyegette Anglia tengeri hatalmát. Nelson Trafalgarnál megszüntette a veszélyt. A századfordulón a német flotta mert versenyre keleti a brittel. Anglia kész volt egy egész világháborút végigvívni — a maga nagy tengeri hatalmának megvédésére egész világháborús feszültség feloldozására s aztán kirobbantani más nemzetek összefonódó érdekeit, hogy ur maradjon a tengeren: Great Britain rules the waves! Szinte mároholnapra, egy pár év alatt minden eddiginél félelmetesebb új versenytársa akadt: Italia, aki a Földközi tengert a maga tengerének, mare nostrum-nak tekinti s a döntést a földről és a vízről a levegőbe tette át! Azt gondoljuk, hogy a tengeri uralmának biztosítása érdekében nem volt nagy tét Angliának a világháború és egész Európa összeomlása — talán majd a spanyol polgárháború kedvéért elejti tengeri érdekeit? Oh, nem! A spanyol polgárháborút fogja elejteni, ha biztosíthatja vele a világbírodalom életének s tengeri hatalmának zavartalanát. Ahogy a négyust — sorsára fogja bízni Azanát és Companyt és megújítja a gentleman's agreementet, most a Földközi-tenger nyugati medencéjére hangsúlyozva ki a megegyezés jelentőségét.

Könyvnap

A magyar könyvnapra jönnek ki a magyar írók legjobb új könyvei. Ha most rendel még a kedvezményes könyvnapra árakat élvezel, később a záróévek árak lépnek életbe: **Körmenedl Ferenc: Találkozás és búcsú**, 230 lap, füze 69 lei (152), vászonkötésben 125 lei (173), **Kapitány: Tanár ur kérem**, füze 40 lei (99), **Kodolányi: Boldog Margit**, történelmi nagy regény 370 lap, füze 105 lei (132), vászonkötésben 132 (158), **Arany János összes költeményei**, egy köt. vászonban 1760 (ezzelétszázhatvan) lap, 440 lei (617), **Berend M. Lük-tető talaj**, 2 köt. 900 (kilencszáz) lap, füze 132 lei, kötve 185 (251), **Csemery Toprini nász**, 320 lap 99 lei, vászonkötés 119 lei (153), **Halasy Nagy József: A filozófia kis tükré**, 264 lap, vászonkötésben 99 lei (138), **Zsolt Béla: Villámcsapás**, füze 79 lei, kötve 106 lei (139), **Földes Jolán: Péter nem veszi el a fejét**, kötve 59 lei (79), **Révay József: A költő és a császár**, füze 99 lei, kötve 132 (165), **LEPAGE-nál** Chuj. Postán utánvéttel.

— Országuti banditák garázdálkodása Cămpina mellett. Cămpinából jelentik: A tárgusori katonai börtönből nemrégben kiszabadult banditák az országuton több parasztot támadtak meg és raboltak ki. Néhány parasztnak a ruháját vették el és azokba öltöztek, hogy így jobban elrejtőzködjének. Egy támadás során súlyosan megsebesítették Gh. Lazar parasztot, aki ellenszolgált. A paraszt a kórházban meghalt. A banditák ezután már a házak megtámadására is merészkedtek és Sotribe községben megtámadták Ion Gheorghe házat. E. és csendőli krüllönitmény indult a négy bandita megfékezésére, akiket még nem sikerült elfogni.

Aggodó cionista asszonyok munka-kongresszusa Zürichben

Színes beszámoló a WIZO zürichi kongresszusának megnyitójáról

Zürich, aug. hó. Egy évvel ezelőtt ülészetül Zürichben a Wizo-council. Nehéz atmoszférában, a palesztinai zavargások idején, amikor mindenki sok felelősséggel, a helyzet komolyságát átérve vállalta a munkát. Még nem tudhattuk, hogy mi lesz a zavargások következménye, de éreztük, hogy minden erőnket ügyünk szolgálatába kell állítanunk, bizonyítani akartuk, hogy él a palesztinai harcok számára a minden körülmények között kitartó Hinterland, melyben megbízhatnak, hogy annak tudatosan folytathassák önfeláldozásukat.

Az aggodalmas viszonyítás

Senki sem mondta ki, de mindenkinek a lelke mélyén fészkelt az a hit, hogy majd csak eljön a megoldás, elrendeződik minden, új lehetőségek nyílnak a fejlődésre és indulhatunk a megkezdett uton tovább. De most látjuk, hogy milyen kevés idő a politikában, népek életének megformálásában egy esztendő. A Wizo-konferencia megnyitóján a bizonytalanság és a kis aggodalom feszengette a lelkeket. Nem volt olyan hangos az öröm az ismerősök találkozásáról és mintha egy év alatt sokat öregedtünk volna. Pedig számos kedves jelenet adódik. Már a cionista kongresszusra is gyülekeznek a delegátusok és a hallgatóság számára egyetlen üres hely sincs, a Wizo-ról még nem is gondoskodhattak, senkinek sincs jegye. De azért mindnyájan bizunk benne, hogy ott leszünk a megnyitón. Nálunk, erdélyieknek különösen nehéz a helyzet a 29 frankos belépőjeggyel, amugyis folyton szorunk és osztunk. Nehéz Zürichben kispénzű embernek lenni, mindig óvatosan nézdegélünk körül, ha valahová belépünk: a berendezés árulja el az itt bizony borsos fogyasztási árakat.

A Council problémái

Julius 27-én, kedden este kezdődött meg a konferencia, de ezt megelőzően council-gyűlések voltak, amelyek a council munkáját és hatáskörét határozták meg. A council csak néhány éves intézmény még és ugyszólván az összekötő kapocs szerepét tölti be az Exekutívé és a föderáció között, másrészt ellenőrzi, hogy a konferenciák elfogadott határozatok végrehajtása megtörténik. A council megalakulása óta eltelt pár év nem váltotta be a várakozásokat és így a council helyzete átszervezésre szorul. Erre vonatkozólag Reiter Lunka és Vromen-Schnapper (Holandia) terjesztett elő javaslatokat. Sok vitára adott okot Hanna Steiner és dr. Goldené Mirjam Scheuer javaslata, mely azt cálozza, hogy a Wizo minden zsidó közéleti megmozdulásban intenzív és a cionista szellemnek megfelelő módon vegyen részt. A javaslatot a council jóindulatúan ajánlja a kongresszusnak.

Nincsenek pazar toalettek!

Kedden a Kursaal fehértermében este 9 órakor nyílt meg a kongresszus. Csak Herzl gyászkeretes képe és két kék-fehér zászló jelzi, hogy cionista gyülekezet van. A falon körül memora-szerű ótágu csillárok hatalmas tükrökből szórják a fényt és adnak ünnepélyes jelleget az estnek. A gyakorlat egyre szűkíti a kongresszus fényét, évről-évre kevesebb a nagystélyi ruha, már szinte csak egy-egy nagyruha van és inkább csak egyszerű délutáni ruhák és nyári emprimék dominálnak. A hajdan ragyogó eleganciájú londoni Exekutive is egyszerűbbé vált, de erősen hiányos is. Rebeka Sieff, a Wizo egyik elnöke, családi okok miatt nem jöhetett el és vele együtt még mások is otthon maradtak. Eltűntek a ragyogó ékszerek, csak egy-egy gyöngyör, vagy buton tündökölt még, ami a régi fényre emlékeztet. Vera Weizmann illéskéselyem ruhában, háromszögű kivágással és rövid ujjal nemesen elegáns, nyakán mogyorónagságu szemekből fűzött keleti gyöngyör. Hadassza Samuel, Lord Samuel menyje ecrti csipkeruhában, ugyan

csak ujj nélkül, rendkívül kellemes megjelenés és igen jól illenek Vera Weizmannal. Általában háromszögű kivágás dominál a ruhákon.

A főlényes svájciak

A teremben háromszáz hölgy és néhány ur van jelen, amikor Vera Weizmann megnyitja a kongresszust. Nagy a meleg és álmosító, kezdik a sok üdvözlés, rengeteg a távirat, többek között lady Herbert Samueltól, a délafrikai csoporttól, Argentínától, Kanada, Henriette Sold, a Jewish Agency, a svájci nők békéigája mind-mind táviratilag üdvözlik a kongresszust. Aztán három svájci hölgy jött egymás után és mintha összeszabáltak volna, dicsőítették a svájci hegyeket és szépségeket, a humanitást és demokráciát, miközben erősen aláhúzták álláspontjukat a cionizmussal szemben. Ők kulturális alapon segítői és támogatói minden zsidó ügynek és Palesztina is nyugodt lehet, mert az ő programjukból ez sem hiányzik. Sok önteltség, mondhat-

nám *harcos* árad a szavakból és úgy érezzük, hogy bizony a svájciak elmaradnak a Wizo testvériesülő szellemétől. Majd férfiak lépnek az emelvényre, a zürichi hitközség, a Keren Hajjeszód, majd Pollák Adolf, a KKKL svájci megbízottja beszél.

Végül Vera Weizmann is hozzájárul, hogy elmondhassa angol-nyelvű referátumát, amit a „Zsidó Asszony” rovatunkban részletesen ismertetni fogunk. Utána Eszter Zmoira palesztinai delegátus, az Exekutívé tagja, a Palesztina munkáról beszél és már a Hatikvára zendítettünk rá, vége volt a megnyitásnak.

A kétféle sora

Ezután még országok szerint verődünk össze megtárgyalni dolgainkat, de erre csak a zürichi tó partján volt lehetőség, mert Svájcban 12-kor zárnak, az embereket nem csábítja a rengeteg konferencia és a 12 után elérhető esetleges jövedelem-többlet. A nyugtalan, az üldözött, a hazáját könnyel, vérrel és fáradsággal építő zsidó nép asszonyai bizony irigyrövedve nézik ezt az országot, mely három népcsoportnak békés, nyugodt és gazdag hazája. Még sokáig bolyongunk az utcákon és sokáig beszélgetünk erről a kétféle sorsról.

Weinberger Nándorné

Hét francia, egy lengyel állampolgárt és egy táncosnőt tartóztattak le a constantjai legyvercsempészes miatt

A „Lola” svéd gőzös továbbra is zár alatt marad

Bucuresti, augusztus 2. Megirtuk, hogy a „Lola” nevű svéd gőzös 36 vagon mégfegyver- és municiószállítmányával meg akart szökni a constantjai kikötőből és a haditengerészet őrségének az utolsó pillanatban már nyílt tengerre sikerült vizsátérésre kényszeríteni a svéd hajót. A hadianyagszállítmány, mint megirtuk, spanyolországi rendeltetésű volt. A hajó kapitányát, tisztjeit és személyzetét háziörizette vették és a svéd hajónak a haditengerészet egységei között kellett horogonyt vetni a állandó megfigyelés alatt áll.

A politikai rendőrség természetesen igyekszik teljes fényt deríteni a „Lola” szökésének körülményeire. Henriksen svéd kapitány, a hajó paancsnokának nyilatkozatából nem sokat tudtak meg. Megállapították azonban, hogy a szállítmány nemzetközi legyvercsempészes társaság tulajdona, akik mindenáron el akarták juttatni a szállítmányt Valenciába.

Megállapítást nyert, hogy a nemzetközi legyvercsempésztársaság főnöke George Louis Favou francia és Masievici lengyel állampolgár. A legyvercsempészbűnözők rajtuk kívül még hat francia nemzetiségű tagját vették őrizetbe és egy Süzi nevű fel-tűnően szép táncosnót Constantjában. A hajószökés tervét abban a varietében beszél-ték meg, ahol a szép Süzi minden este fel-lép. A kikötőhatóságok a rendőrséggel kar-tólve őrizetbe vették egy a táncosnót, mint

a lengyel és a hét francia állampolgárt. George Louis Favou még azzal is súlyosbította helyzetét, hogy megsértette a nyomozó-bizottságot és nem volt hajlandó aláírni a jegyzőkönyvet.

Tekintettel arra, hogy Constantja hadizóná-ba esik, ezért külön eljárás is indul ellene.

Tegnap különvonat érkezett a kikötőbe Lengyelországból és átrakták a fegyvereket és hadianyagokat, hogy Lengyelországba szállítsák. Ugyanis ott vásárolták a csem-pészek. A „Lola” nevű gőzös továbbra is el-közhas alatt marad mindaddig, amíg ki nem fizetik a büntetést és különböző eljárási dí-jakat, amelyek összege meghaladja a három millió lejt.

— Akik idült székrekedésben és arany-eres bántalmakban szenvednek, vegyék a természetes „Ferenc József” keserűvizet egy pohárnyi napi adagokban, kissé felmelegítve, mindig reggel éhgyomorral. Az orvosok ajánlják.

— Hazahozták a Bulgáriában hősi halált halt katonák holttesteit. Bucurestiből jelen-tik: Tegnap hozták át Bulgáriából annak az 1263 román katonatisztnak és katonának a holttestét, akik bolgár fogságban haltak meg. Rusciuban és Giurgiuban nagyszabású ün-nepségek voltak.

Művészeti Lakberendezés

SZÉKELY ÉS RÉTI BUTORGYÁR R.T. BUCURESTI. T.G. MURÉS TERVEZÉSÉBEN. KIVÁ NATRA MEGBIZOTTUNK FELKERESI

Vaida bága

Chuj, aug. 2. birtokán fogad jellemző tónus politikai helyze merus valachi je azzal eredm lasztási eredm választó testül lö képessége n Azt is hozzátet kinevezésének ben az uralkod tól, hogyan al nyek. A nemze kereinek ily m ségtelenül tes talólag hat a egész bizonyo képpen nyilat ltitikai éretts román frontj sága.

A nyilatkoz hen Vaida leával szembe köztársasági Maniu Gyulát ben Vaida ha hogy a franc együtt műkö lás mellett, h sabbak a páp raszpárttal honcolgatta V kusan emléke párt különbö gásbeli külön hagyta a lehe és a nemzeti válljon.

A biblia fizika

A nyilatkoz ként a követ — Mi a vé legutóbbi köz eredményér ról?

— A biblia ka három o pretatív hajl tösegek végt mi közeletün hogy a statí mint a poli ka-féléje. H után nyilat mokratikus vezethem v téseim csap tók többsége a tény elve tudnám, mi meggyőződés és azok kö szavak és zások eredn mi eltévely legalább azt az ország é szerint lead lyeket a ti cionált, páll boratórúmi ugy módom nyiben eg többségének ként az ere tozik. A ro nagyobb elé hely szerve ten. A m det kezdeté egyelőre e egy hamis ellenpropag ciával szem demagóg ha rus valach támazkodv

Vaida Sándor nyilatkozik a kormány- utódlásról, a választások eredményeiről és a román-francia viszonyról

Vaida bagatelizálja a nemzeti parasztpárt választási sikerét és azt mondja, hogy a Vaida-Mihalache-megegyezést Max Auschnitttal kellene megkötöni

Cluj, aug. 2. Vaida Sándor vales-seacai birtokán fogadta az újságírókat és az öt jellemző tónusban nyilatkozott előtűnik a politikai helyzet aktuális kérdéseiről. A numerus valachicus frontjának megteremtője azzal igyekszik a vaidisták szerény választási eredményeit magyarázni, hogy a választó testület politikai érettsége és itélő képessége nem üti meg a kellő mértéket. Azt is hozzátette Vaida, hogy a kormányok kinevezésének joga az alkotmány értelmében az uralkodót illeti meg, függetlenül attól, hogyan alakulnak a választási eredmények. A nemzeti parasztpárt választási sikereinek ily módon való bagatelizálása kétségtelenül tetszetősen hangzik és megnyugtatólag hat a türelmetlen párhivekre; egész bizonyos azonban, hogy Vaida más-képpen nyilatkozott volna a választások politikai érettségéről, ha történetesen az ő román frontjára hull a szavazatok sokasága.

A nyilatkozat egyébként bizonyos mértékben Vaida szolidaritását fejezte ki Tileával szemben, aki, mint ismeretes, köztársasági összesküvéssel vádolta meg Maniu Gyulát. A külpolitika tekintetében Vaida hajlandónak mutatkozik arra, hogy a francia népfrent kormányával együtt működjen, azon jellemző indokolás mellett, hogy „nem lehetünk katolikusabbak a pápánál”. Végül a nemzeti parasztpárttal való kibékülés lehetőségeit boncolgatta Vaida és bár eközben ironikusan emlékezett meg a nemzeti parasztpárt különböző vezetői közötti éles felfogásbeli különbségekről, mégis nyitva hagyta a lehetőséget, hogy a román front és a nemzeti parasztpárt ismét eggyé váljon.

A biblia, a statisztika és a metafizika

A nyilatkozat érdekesebb részei egyébként a következőképpen hangzanak:

— Mi a véleménye, kegyelmes urnak, a legutóbbi községi és megyei választások eredményéről és annak interpretálásáról?

— A biblia, a statisztika és a metafizika három olyan terület, ahol az interpretatív hajlamok és kommentálási lehetőségek végtelen területet találnak. A mi közéletünkben azonban úgy látszik, hogy a statisztika viszi a főszerepet, mint a politikai valóságoknak metafizika-féléje. Ha én is minden választás után nyilatkozhatom volna erről az ideokratikus szamszonglörösködéseről, élvethettem volna a zajt, amelyet kijelentéseim csapnak. De akárcsak a választók többsége, úgy az én számomra is ez a tény elvesztette minden varázsát. Ha tudnám, mi az arány az érett politikai meggyőződés alapján leadott szavazatok és azok között, amelyeket demagóg jelzőszavak és megvalósíthatatlan fogadkozások eredményeképpen paranoid szellemi eltévelyedés alapján adtak le, vagy legalább azt tudnám, hogyan aránylanak az ország érdekeinek alapos mérlegelése szerint leadott szavazatok azokhoz, amelyeket a titokzatos alapokból szubventionált, pálinka inspirált... Ha ezt a laboratóriumi analízist megcsinálhatnám, úgy módomban állna megmondani, mennyiben egyezik az eredmény a választók többségének szuverén akaratával. Egyébként az eredmény megvétel-megyére változik. A román front eredményei a legnagyobb elégtételt jelentik számomra a mi hely szervezeteink anyagi eszközeihez mérten. A mi propagandánk mégcsak a kezdet kezdetén van. A névtelen tömeget egyelőre elszédítették és megzavarták egy hamis demokrácia nevében kifejtett ellenpropagandával. Egy ilyen konkurenciával szemben a román front pénz és demagóg hazugságok nélkül csak a numerus valachicus vitathatatlan igazságaira támaszkodva vette fel a harcot. És hol

marad a nemzeti parasztpárt szavazatokból a zsidók, magyarok, szocialisták, kommunisták propagandája és szavazatai? Mi marad Mihalache tarisznyájában, ha ezeket a szavazatokat kivonjuk?

A román front „érdemei”

„A román front nélkül az intellektuális munkanélküliek száma nem csökkent volna. Nem olvassunk hasábkon keresztül nemkívánatos elemekről és utlevésekről, akiket a határon túlra tettek, vállalatokról, amelyeket megbüntettek az etnikai arányosság benemartása miatt. Nem került volna sor az ilfovi kamrában a jobboldal győzelmére és a román pártok illusztris összefogására Brassóban.

Vaida ezután Tilea uioarai nyilatkozataival foglalkozott és csodálkozását fejezte ki afőlt, hogy a köztársasági propaganda vadjából, amelyet Tilea emelt Maniu ellen, oly nagy dolog csináltak. Elvégre is az egész közvélemény tudja, hogy milyen célt szolgált az a propaganda, amelyet az ugynevezett manuiisták fejtenek ki. Nem volt szükség Tilea felfedezésére.

— Mi igaz a Vaida-Mihalache megegyezésből? — kérdezték az újságírók.

Az archimedesi pont

— A román front és a nemzeti parasztpárt megegyezésének archimedesi formulája a következő — válaszolta Vaida.

Azok, akik ezt a megegyezést óhajtják, hozzák közös nevezőre Lupu, Maniu, Madgearu, Costachescu, Calinescu, Potarca és Gafencu elveit és taktikáját. Ne legyen ezen urak ideológiája eszmék szürke givecse, amelyben kommunizmus, álkereszténység és nacionalizmus vegyül. Csak akkor teremthető meg az előfeltétele a megegyezés fölötti vitának.

— A napokban olvastam az interjút, amelyet Max Auschnitt adott egy temesvári lapnak, amelyben elismeri a román front programjának indokoltságát és a románoknak munkához való elsőbbségi jogát. A nyilatkozat nagy elégtétellel töltött el. Azt gondoltam: igaz, hogy Auschnitt zsidó eredetű, de lehet, hogy a kikeresztelkedés és a házasság révén meg történt az a csoda, hogy lelkileg is beiktatódtott a román nemzeti ideológiájába és valóságaiba. Ha arról volna szó, hogy a nemzeti parasztpárt és a román front között megegyezést hozunk létre, nem volna helyesebb, ha a megegyezést mindjárt a főnökkel csinálnák? (Célzás arra, hogy a nemzeti parasztpártot Auschnitt finanszírozza.)

A kormányutódlás kérdésével kapcsolatosan kijelentette Vaida, hogy az uralkodónak alkotmányos joga kormányt kinevezni. Nem lehet sajtó utján hielgesssel, vagy más lakajmetódussal szuggerálni a megoldást a királynak. Arra a kérdésre, hogyan látja Románia Franciaország viszonyát, a következőket mondotta Vaida:

A fogpép, amely természetes KARLSBADI forrással tartalmaz HABZO-SZAPPANMENTES

Vaida nem haragszik a demokratikus Franciaországra

— Minden ember számára világos, mint a nap, hogy miután Franciaország királyi pompával fogadta a pápa képviselőjét, Pacelli bíborost és miután Leon Blum és Hitler gazdasági egyezményt kötöttek, — ha megisztna bennünket látogatásával Delbos francia miniszterelnök, vagy bármely más miniszter, minden román kormányt kötelessége volna azzal a szeretettel és kitüntetéssel fogadni, amellyel Franciaországnak tartoznak. Hogyan intézi el Franciaország a maga belügyeit, ez reá tartozik. Franciaországot illetően egyetlen román kormány sem lehet katolikusabb a pápánál.

Megszüntetik Napoleon híres járadékainak kifizetését

453 gránátos leszármazottjának fizet elcéljáradékot a francia állam

Párizs, augusztus 2.

Aligha vette észre valaki ezekben a kritikus időkben azt a törvényjavaslatot, amelyet a francia állami uradalom kezelésére nyújtott be a kamarában. A törvényjavaslat arról szól, hogy a jövőben szüntessék meg azoknak az évjáradékoknak kifizetését, amelyet a napoleoni grónardok, vagyis Napoleon legendászerű gránátosainak utódai húznak a francia kincstártól.

Önkénytelenül felmerül a kérdés: miként lehetséges az, hogy 125 év múltán még érvényben van egy rendelkezés, amely nemcsak a középeurópai, hanem a francia törvényekkel sem nagyon egyeztethető össze.

A francia állam példán szabályos évjáradékot fizet egy felsőbajországi cipésznek és egy hesseni útkaparnak.

A kifizetés akkor sem szűnt meg, amikor úgy a bajor, mint a hesseni német háborúba indult Franciaország ellen, noha a háború az összes pénzügyi és gazdasági kapcsolatokat

szétszabdította a két ellenséges ország között. Ez a furcsa helyzet Napoleon sajátos rendelkezéseiben leli magyarázatát. Amikor a császár hatalmas, nemzetek feletti birodalmat akart alapítani, nem sokat törődött katonáinak politikai hovatartozásával.

— Mindegy, — szokta volt mondani — hogy milyen nyelven beszélnek, fő az, hogy jól verekedjenek értlem.

A császár azonban arra törekedett, hogy a világ minden részéről odasereglett hadfiak utódairól a legmesszebbmenően gondoskodjék.

E célra külön alapítványt létesített, amely részint a császár uradalmából, részint a külföldi javakból, az emigránsok elkobzott vagyonaiból nyerte a szükséges pénzt. A legfőbb jövedelmi forrás az orleansi és a loinigi csaták részvényeiből került ki, amely az orleansi herceg családjának vagyona volt, azonkívül a híres „Canal du Midi” birtoka-

ból, amely eredetileg az emigrált de Riquet-család tulajdon volt.

A csatona-részvények a későbbi idők során Lajos Fülöp javainak elkobzása révén a francia állam birtokába jutottak és az uradalmak igazgatóságát utasították, hogy az osztalék egy részét a Napoleon által alapított gondoskodási alaphoz csatolják.

Igy maradt ez aztán egészen a mai napig. A Tuillériák pompás épületének egyik szárnyában székel az uradalmak császári járadékokat kezelő osztálya. Itt található meg a járadék élvezők aktái. Az eredeti okmányokat több, mint egy csomó pecséttel látták el. Minden járadék élvezőnek külön dossziéja van. Egy ilyen dossziében gyakran több száz okmányt gyűjtöttek össze, mert a jogcímet a járadékhoz pontosan be kell bizonyítani.

A franciák nagy császáriának rendelkezése értelmében a járadék az elsőszülöttség jogán öröklődik a férfiutódokra. Ha hiányzik a férfiutód akkor a járadék visszaszáll a francia államra. Azt híhetné valaki, hogy a híres gránátosok utódai már teljesen kihaltak, de ez tévedés, mert

a francia uradalmak intéztsége még most is 453 egyenes gránátosleszármazottjának fizet évjáradékot,

amihez meg kell még azt is jegyezni, hogy a járadékélvezők közül 251-en 571.42 frankot kaptak, a többi 202 egyenként 610.85 frankot. Ebből látható, hogy az összeg a különböző leértékelések folytán ma már meglehetősen szerény.

A világháború megakadályozta, hogy a járadékok egy része, miután a fiú-utódok hiányoztak, visszaszálljon a francia államra. Napoleon ugyanis elrendelte, hogy a járadékok az elhalt jogosultak leányaira is átszállnak abban az esetben, ha azok 30 éves koruk előtt rokkant frontharcoshoz mennek feleségül.

Az egykori napoleoni gránátosok női leszármazottjai mindent elkövettek, hogy ilymódon megszerezzék maguknak a francia járadékot. A császár ugyanis elrendelte, hogy a járadékot akkor is ki kell fizetni a jogutódoknak, ha azok egy kisebb háborúban esetleg Franciaország ellen harcoltak.

A járadékélvezők között igen sok a német és a svájci, de vannak olaszok, lengyelek és csehek is. Sőt a jelenlegi párizsi lengyel követ özce is a járadékélvezők listáján szerepel.

Ezt az intézményt akarják most megszüntetni. A járadékok élvezői a törvényjavaslat szerint végkielégítést kapnának és pedig három százalékkal jövedelmező francia járadékpapírban.

Átalakítás miatt

olcsó

elárusítás

Gólya áruházban

AUGUSZTUS 3.

a szavakból és...
gy a svájciak elma-
nyviesülő szellemétől,
az emelvényre, a zü-
rener Hajjeszód, majd
L svájci megbizott-

zmann is hozzájut,
angol-nyelvű referá-
ó Asszony” rovatunk-
ertetni fogunk. Utá-
palesztinai delegátus,
a Palesztina munká-
Hatikvára zendítet-
megnyitásnak.

A kétféle sors

gok szerint verődünk
dolgainkat, de erre
artján volt lehetőség,
r zárnak, az embere-
rengeteg konferencia
etől esetleges jövede-
talan, az üldözött, a
errel és fáradtsággal
zonyai bizony irigy-
országot, mely három
nyugodt és gazdag
bolyongunk az uccá-
getünk erről a kétfé-

Weinberger Nándor

állam-
tartó-
egyver-

mi marad

francia állampolgárt.
még azzal is sulyosb-
megsértette a nyomozó-
olt hajlandó aláírni a

gy Constanța hadizóná-
ajrás is indul ellene.
érkezett a kikötőbe
átrakták a fegyvereket
hogy Lengyelországba
tt vásárolták a csem-
gözös továbbra is el-
ándaddig, amíg ki nem
különböző eljárású ö-
meghaladja a három

árekedésben és arany-
vnednek, vegyék a ter-
zset” keserűvizet egy
an, kissé felmelegítve,
omorra. Az orvosok

ulgáriában hősi halál-
t. Bucarestből jelen-
Bulgáriából annak az
tisztnek és katonának
fogságban haltak meg.
ban nagyszabású ün-

deszi
dezés

RÉTI
G. MURÉS
SÉBEN
ELKERESI

SSABANEJEW:

A zsidó nemzeti irányzat a zenében

Boskovits Sándor fordítása

IV.

A legújabb, a zsidó népi melosz területén végzett kutatásokból kitűnik, hogy a zsidó szellem zenei formákba öntött valóban őseredetű kifejezői azokban a régi dallamokban keresendők, melyeket a tradíció és hagyományok a zsidó rituálékban őriztek meg mind a mai napig. Ezek a kegyes énekek és dallamok, melyekkel a tóra szövegeit olvassák, a zsidó zene szellemének legtisztább jelei és a leghamisíthatatlanabb ősképei. Ennek az oka abban rejlik, hogy az idegen befolyásoknak a zsidó érzésvilágba való behatolása a tradicionális kultusz területén majdnem lehetetlen volt. Mert a nép rituális életének zenei kincsét féltékenyen őrizte és ezen a területen immunis volt az asszimilációs veszéllyel szemben. Különösen vonatkozik ez az istentisztelet hagyományos mozzanatainak azon legnagyobb részére, melyek mint dallamok szent szövegekkel állanak összefüggésben.

Az ősi típusu vallási melódiákra karakterisztikus elsősorban a félreismertethetetlen melódikus ornamentika, melyben sokkal több jellegzetesség nyilvánul meg, mint a különböző bővített szekundóknak. Ez az ornamentika a zsidó kelet szellemét tükrözi vissza, nem mint visszaadást, hanem mint ősképet. Ezt a dur és plasztikus melódikus ornamentikát specifikus ritmus hatja át és ebben kell keresnünk azoknak a szenvedélyes és extatikus emócióknak a gyökerét, melyek a zsidók vallásos géniusának alkotásait eltöltik. Ebben a ritmikában a recitáció felépítését ismerjük fel és ezt a felépítést könnyen megértjük, ha ezen melódiák funkciójára gondolunk. A recitativok nincsenek szilárd szimmetrikus formákba kovácsolva, hanem egy specifikus, szenvedélyes érzésekkel telt intonáció visszhangját adják. Ezzel a recitativikusan pompázó és telített ornamentikával, az egész világ zsidóságának a vallási melódiában, legmesszebb kelettől a legmesszebb nyugatig találkozik. Így tehát a recitativikus ornamentikát a vallási zsidó melosz legfontosabb és legjelentékenyebb karakterisztikumának kell nyilvánítanunk.

Ez a melosz lényegében szigorúan homofon, egyszólamú. A többszólamú melosz a zsidóknak éppen annyira idegen, mint amennyire idegen a többi régi keleti kultúrának (a hellén kultúrát is beleértve).

Ma már megállapítható, hogy az árja nép zenei gyökerei Európában a többszólamú, polifon zenében gyökereznek. (Szlávok és kelták.)

A polifónia (többszólamúság) hiányát a zsidó melosz termékeiben azonban bőségesen kárpótolja a gazdag ornamentikából folyó bőség és az érzelmi realiztika, melynek ereje olyan nagy volt, hogy abban az időben, amikor Európában a többszólamúság még nem tudott lábrakapni, a keresztény istentisztelet muzsikája sem tudott hatása alól szabadulni. (Ilyen héber befolyásokhoz kell a keresztény choral ornamentikáját az u. n. „Sublációkat” is számítani.)

Egy nép, melynél a vallás az élet közepontja és mely ezt évezredekkel teljesíti és megőrizni tudta életmódján, világi dalainak a vallási melódiák jellegével nem tudta megtagadni. A zsidó melosz karakterisztikus vonalait, — melyeket a vallási „tropusok”-ból és zsinagógai dalokból ismerünk — megtaláljuk a nép zenei kifejezőmódjában, még ha megváltozott formában is.

A világi dallamokban idegen népi elemek gyűlnek fel, melyek különösen ottan kereskedtek felül, ahol a zsidókat nem kényszerítették a gettó heimetikus elzártságába, hanem több szabadsággal bírtak, ami aztán a többi népekkel való érintkezéseket megkönnyítette. A rendkívül szenvedélyes érzelmi hang, a melódikus ornamentika, a paroxizmusig fokozott ének, a dallamvonal specifikus feszültsége alkotják a zsidó melosz jellegzetes ismertető jeleit úgy nemzeti, mint vallási szempontból nézve. Ebből a szempontból teljesen közömbös, hogy ez a melosz lényegében tökéletes tisztaságban vagy pedig idegen befolyás által elhomályosítva jelentkezik.

Ez a magas feszültség, ez a rendkívüli expresszió, a tulnyomórésben komor és szomorú jelleg a dalok és énekek érzelmi hangulatában jellemzik tehát a zsidó meloszt. Ma már valószínűnek tűnik, hogy a legtöbb régi zsidó dallam az archaisztikus ötfoku skálában volt építve; később ezek a skálák szigorúan diatonikus skálákká fejlődtek. Ebből keletkezett aztán elég későn, arab-iráni kultúra befolyása alatt és ma már majdnem „jellegzetesen zsidó”-nak tűnő, valójában azonban keleti (iráni-arab, vagy kaukázusi) bővített másodhangközt felmutató skála. Nem a hanglétra felépítésében (a melódia struktúrája), van a zsidó melosz jellemző

sajátsága, hanem a melódikus ornamentikájában, melyet pathetikusnak, affektus terhesnek és dinamikusnak jellemezhetjük. A zsidó melosz éppen eme karakterisztikus elemek különbözőségei miatt az árja nép- és egyházi zenének architektonikus nyugalmától. Ugyanigy azonban megkülönböztetik azonban a keleti, irán-arab misztika napkeleti melegségétől is, melyet viszont a hangulatok tökéletes passzívítása jellemez. Ezek a vonalak, melyekkel a népi muzsika táncbaiban és dalaiban találkozunk, melyek ha idegen befolyások jegyét is viselik magukon, a zenében a zsidóság tipikus bélyegét adják. Többnyire zsinagógális és más vallásos énekekben jelennek meg és az a tény, hogy a vallásos zene konturjai a zsidó nép minden csoportjában — földrajzilag bármilyen messzire is legyenek egymástól — azonosak, elfogadhatóvá teszi azt az állítást, hogy a zsidó zenei stílus alapelemei mégis itt keresendők. A dallamok „tropus jellege”, organikus homofóniájuk, a gazdag melódikus ornamentika, a melódikus profil rendezésének nem menzuralt, hanem recitativikus jellege, a dus, szenvedélyes és mindig dinamikus emóció, ami az egész alkotást átfutja, adja a zsidó melosz általános típusát. Ennek a régi sajátságos dallamvonalnak a háttérbe szorítására egy egész sorozat fokozatos etappe jelentkezik az idők folyamán. Megjelenik az európai moll (minor) hangnem; az ázsiai skálákat is kezdjük észrevenni és Európában a zsidó melosz menzuralt melódiákat, kimonodottan árja jellegű ritmust vesz fel magába.

V.

Nagy és jelentős érdemei vannak azon férfiaknak, akik a legelőször érdeklődtek a zsidó népi zene problémái iránt, és akik a régi nép alkotásainak maradványait kutatni kezdték. A zsidó zene természetének megismerésében az első etappe-t a zene etnográfiai anyag koncentrált gyűjtő munkája képezte. A zsidó népi alkotás emlékeinek és maradványainak tudományos gyűjtése, ez az első és elengedhetetlen feladat lényegesen más volt mint az erkövetkező és jelentőség-teljebb: a nemzeti művészet alkotmányozása, az előző feladat posztulátumaira támaszkodik. Ezen első feladat feldolgozásában hatalmas szerepet játszik az orosz zsidóság. Rendkívül érdekes az a körülmény is, hogy a zsidó dalok gyűjtéséhez, és ezekben a zsidó dalokban melódikus és művészi szépséget keresni az első impulzust az orosz nemzeti irány képviselői (Glinka, Mussorgsky, Rimsky-Korsakov) adták. Az orosz muzsika ezen nagyságai, a saját és más népek dallam „specifikumait” nagyrabecsülve, a zsidó dallamkincsnek is különös figyelmet szenteltek. A nehéz gyűjtési munkálatok folytatására és sikerére ezek a nagy komponisták nagy és jótékony hatást gyakoroltak.

Hálával kell megemlékeznünk ezen nehéz munka úttörőiről, Risselhof-ról, I. Engel-ről és Leo Winz-ről (Berlin), továbbá Horatius Glinzburg báró etnográfiai expedíciójának munkásairól. De nem szabad elfelejkeznünk azoknak a gyűjtőknek az érdemeiről sem, akik különböző időkben mint a zsidó népdal szerelmei rendszeresen gyűjtéseket bár, de fontos feljegyzésekkel az ügy szolgálatába állottak. Ezek a rostálási munkálatok provizórikus jellegűek voltak; határokat szabtak a további gyűjtőmunkának. Egyelőre a gyűjtők az anyagot halmozták fel, melynek művészi érték megítélése egy későbbi időpont főmozzanatát képezte. Ebben a stádiumban természetesen felmerült az a törekvés is, a dal harmonizálásának megkísérlésével a nemzeti zenekincsnek „kulturszint” adni. Ez ugyanaz a stádium volt mint annak idején az orosz és a norvég nemzeti művészet végigcsinált. A zsidó intellektusnak ama beidegződése, hogy a zenét „harmonikusnak” fogja fel, a zsidó muzsikusokat arra készítette, hogy a nemzeti dallamok „megharmonizálására” törekedjenek. A harmonizálásnak ez a fajtája azonban ebben a fejlődési fázisban, amikor a zsidó gyűjtők a zsidó zene alapelemét meg nem ismerték fel, az idegen, európai jellegű deniveláló hatásait segítette elő. Ezen gyűjtők közül sokan, egész helytelen módon a népi muzsika azon produktumait melyeken idegen befolyások bélyege ül, a zsidó népi melosz ősképeinek nézték.

Ezek a gyűjtők és „harmonizálók” nagyon gyakran önkényesen „keletiesítették” el a melódia diatonikus kontextusát, hogy egész egyszerűen hozzáadták a „bővített szekund” hangközét, ami abban az időben mint a zsidó dallam alapulajdonosága jellegzetesen zsidónak számított. Ez a harmonizált feldolgozásokkal operáló gyűjtő és népszerűsítő periódus sok tekintetben az orosz népi zene keresgélésére emlékeztet, mindaddig a momentu-

mg, amidőn is az olasz és más nyugateurópai befolyások rétegét végre levetette magáról. Azok a férfiak akik ezen a gyűjtőterületen tevékenykedtek rendszerint orosz kulturájú és iskolázottságú zsidó muzsikusok voltak; többnyire Rimsky-Korsakov és Ljadow tanítványok. Ezen fejlődési korszak feldolgozásai így természetesen az európai szellem befolyási szférának estek áldozatául.

A zsidó ének homofon természetű, — és az orosz dallamban ellentétben — a potenciális többszólamúság elemeinek organikus hiánya, minden nagy akadályai voltak a harmonizációnak és a kulturált többszólamúságnak. A harmonizálással többször is európai, főleg német izlés értelemben kísérleteztek, ami a zsidó zenei ősképp triviálizálásával és főleg elvesztésével járt. A népdalok organizmusának az európai formák impresszióival végül pozitív eredményt is okozott, amennyiben megkönnyítette a zsidó nemzeti melosz lényegében való betekintést. Ezen periódus alatt közben már különböző önálló, aránylag értékes alkotási kísérletek jöttek létre. A zsidó dalok kultiválásában és harmonikus feldolgozásában csúcspont tevékenység sok muzsikusra nagy vonzórőrt gyakorolt. Itten elsősorban Julius Engel és Efraim Schklar-t kell megemlítenünk. I. D. Engel, Tanejeff és Spolitow-Swanow tanítványát joggal az egész mozgalom pionírjaként tisztelhetjük. Már 1900-ban Engel előadást tart a zsidó népdalról, és saját megfigyeléseinek eredményét demonstrálja. Munkáját évek hosszú során folytatja a zsidó zene területén. Dalokat gyűjt, ezeket tudományos tanulmányozás alá veszi, harmonizálja és művészi feldolgozza. Tanulmányokban és koncerteken propagálja a zsidó népi zenét, és végül is teljesen ennek szenteli magát. Az általa feldolgozott népdalok, de a saját művei közül is sok van ami megérdemli a népszerűséget. Engel legutolsó művei közül a „Dibbuk”-hoz irt kísérő zene különösen figyelemre méltó; a moszkvai „Habima”-bemutatón mély hatást gyakorolt. Majdnem

egyidejűleg jelenik meg a zsidó zenei élet horizontján Efraim Schklar. Balakirew és Rimsky-Korsakov-tól vezetve és támogatva írja első dalait. Később L. Ssaminski, S. Rowski, I. Achron, M. Milner, M. Gnessin, A. Iitomirski, P. Lwoff, L. Zeitlin, G. Kopit, G. Kaplan és még sokan mások szintén erre az utra térnek. Egyrészt, a zsidó zenét propagáló lapokban állandóan növekvő számú kritikái és polemikus cikkeiben (I. Engel, Ssaminski, Gnessin), másrészt a feltartóztatathatatlannul izmosodó koncertpropagandával (D. Schor) megértést szerezte a zsidó zenei sajátságának, és az általános figyelmet a zsidó dalra vonták. Ugyanabban az időben kezd meg Palesztinában zene-etnográfikus és kutatói tevékenységét Cwi Idelsohn, a nagy zsidó zenei folklorista.

A harmonizátorok, feldolgozók és propagandisták ezen csoportjának köszönheti a zsidó nemzeti zeneirányzat minden eddigi győzelmet és térhódítást. Így tárták fel és ismertették meg a zsidó melosz anyagát; és így lett egy olyan alap megkonstruálása melyen a tipikus nemzeti melódikus elemek maximuma a fejlett európai művészet formában öltözhetett. A zsidó dalgyűjtők és feldolgozók tevékenységét végül is az 1908-ban, Péterváron (Leningrad) megalapított „Zsidó Népzene Társaság” szerezte meg. Ez a zenekör tevékenységét kiterjesztette és Oroszország különböző városaiban szekciókat alapított. A moszkvai alosztályt 1913-ban szervezték meg. (Elnök: D. Schor.)

Ezután következett a kiewi és charkowi nagy szekciók megnyitása, és a tevékenység szférája sok más városra való kiterjesztése. Az aránylag rövid idő alatt, kis formában hatalmas és részben alkotó munkát végeztek. Ez már egymagában is bizonyítja, hogy az intelligens zsidóságban mennyire megerősödött a nemzeti zene gondolata és a nemrég megszerzett munka gyümölcsei milyen hamar értek meg.

(Folytatása következik)

Még vehet sorsjegyet a Zsidókórház tárgysorsjátékára!

Chuj, július 31. (Az Uj Kelet tud.) A Zsidókórház augusztus ötödiki nyerepménytárgy huzását nagy érdeklődés előzi meg. A közönség igyekszik kiaknázni a hátralevő napokat arra, hogy sorsjegyet vásároljon, mely egyrészt a Zsidókórháznak juttat jelentős összeget, másrészt pedig a huzás rendkívül értékes tárgyai miatt is, amelyek minden háznál nélkülözhetetlenek.

Emellett azonban gondolnia kell a közönségnek arra, hogy ez a kiváló intéz-

mény most nagy fejlődésen megy keresztül, kiváló szakemberei széleskörű programot dolgoztak ki és ennek a programnak megvalósításához pénz kell. A pénz szerzésnek egyik forrása a Zsidókórház folyamatban lévő sorsjátéka. Minden zsidó, aki tudja, hogy szenvedő testvérei számára kórházra szükség van, érezze kötelességének a Zsidókórház sorsjegyének megvásárlását. A hátralevő néhány napon még mindenki megveheti a sorsjegyet az árusoknál.

KÖZGAZDASÁG

Canciov pénzügyminiszter is állást foglalt a bankok fellebbezési jogának tervezett megszüntetése ellen

A Legfőbb Banktanács nem tudott egyhangú döntést hozni a bankok fellebbezési jogának megszüntetése kérdésében

Bucuresti, aug. 2. Közöltük annak idején, hogy Mitija Constantinescu, a Jegybank kormányzója a pénzügyminiszterrel a banktörvénynek rendeltörvényvel való oly értelmű módosítását kérte, hogy a Legfőbb Banktanács által hozott határozatok ellen az érdekelt pénzügyesek ne felelbezhessenek és személyesen se védhessék meg a Legfőbb Banktanács előtt érdekeiket.

A bankkormányzatnak eme akciója ellen egy a Bankárszövetség, mint a közép- és kisbankok szövetsége élesen állást foglalt, azzal az indoklással, hogy felelbezési jogától senki sem fosztható meg, sem attól a jogától, hogy személyesen védje meg érdekeit ama fórum előtt, amely ügyében határozni hivatott. A bankkormányzó által a banktörvénynek fenti értelemben kért módosítása beláthatatlan veszélyeket rejt magában, főleg olyan esetekben, amikor valamely pénzügyes érdektől vagy felszámoltatásáról lehet szó. Különböző is a módosítás folytán a Legfőbb Banktanács olyan hátsóként nyerne, amely még az alkotmány-

törvénnyel is ellenkezik. Eppen ezért — amint értesültünk — Canciov pénzügyminiszter maga is ellene van a törvény módosításának és ezért azt a feltételt szabta, hogy csak az esetben járul hozzá egy ilyen rendeltörvénytervezet elkészítéséhez, ha a Legfőbb Banktanács ebben az ügyben egyhangulag hozna határozatot.

A legfőbb Banktanács július 27-én tartott ülését, amelyen a kiadott hivatalos jelentés szerint, csak adminisztratív ügyeket tárgyaltak. Beavatott forrásból szerzett értesüléseink szerint, a Legfőbb Banktanács ezen az ülésen foglalkozott a banktörvény tervezett módosításának kérdésével is, azonban a módosítás kérdésében sem sikerült egyhangú határozatot hozni és így az egyelőre lekerült napirendről. Ha mégis sikerülne azonban a bankkormányzatnak álláspontját elfogadnia, úgy értesüléseink szerint, úgy a Bankárszövetség, mint a közép- és kisbankok szövetsége alkotmányellenesség címén fogja a rendeltörvényt megtámadni.

Chuj, aug. 3. A...
...hadművelete...
...egyidejűleg...
...Pu-Yi, Man...
...nyilvánosítást nem...
...császár egészség...
...többet a vilá...
...mag gondoskod...
...kevesebbet tu...
...aki a japáno...
...tábor.l lett egy...
...ország császár...
...A történelem n...
...midőn királyok...
...rójaikról, de...
...precedens nélkül...
...nyilvánosságot kis...
...azért érdekel...
...topai tartomány...
...ügyek alatt tör...
...us. Annakidején...
...közül arra, hog...
...provokáljanak...
...evonuljanak Man...
...és a „lakosság...
...üggetlen állammá...
...át, amely termé...
...lagos kommandó...
...Most Hopej tar...
...tuzs tábornok a...
...éleskörü politiká...
...északkeleti japá...
...lőzte.

Hogyan lett...
...ban Kina o...

Pu-Yi azonban...
...császár sorsát. O...
...re vall. Harmine...
...kínai birodalom...
...illetett, senkise...
...ujszülött valan...
...ju ország uralko...
...nök teremtene...
...császárné nagyon...
...rodalom jövőnd...
...08 novemberébe...
...te végének köz...
...vatta a császárt...
...oltan hoztak k...
...dta, hogyan ölté...
...dán kívül Kina...
...gy császárné ug...
...on Pu-Yit illeti...
...sát követő napo...
...Pu-Yi három év...
...obb birodalmán...
...a forradalom...
...mely még a Fára...
...gát. A forrada...
...ng tábornok be...
...dött, ahol a ki...
...tkezett a kínai...
...ar Csang-Csung...
...a történelem ell...
...king közelében...
...hatalomra is...
...dalom azonban...

Pu-Yi

1924-ben, midő...
...amcsinyt kísé...
...me menekült, Je...
...a tanúmányai...
...és egy gazdag...
...és vette el feles...
...exhercegnél Do...
...osrendőrség ve...
...latojának ne...
...latokat tett ne...
...atal herceget...
...lőzést rendezte...
...n ürügy alatt...
...életéért, fele...
...Japán belsejéb...

kínai köztvéle...
...akidején Japá...
...császárt, ak...
...ya. A tokiói k...
...ot, amely meg...

Milyen sors vár a japánok által „függetlenített” kínai tartományok államfőire

Mandszurla fiatal császáriját a japán intrika kergette öngyilkosságba

Cluj, aug. 3. Az északkeleti-japán „bűnös hadműveletek” megindulásával csaknem egyidejűleg hozta a táviró a hírt, hogy Pu-Yi, Mandszurla fiatal császáriját, öngyilkosságot kísérelt meg. Semmilyen nyilvános közlemény nem egészítette ki ezt a hírt; császárij egészségi állapotáról sem tudott meg többet a világ. Magától értetődően, a japán gondoskodott arról, hogy a világ mielőbb kevesebbet tudjon meg a Pu-Yi sorsáról, aki a japánok könyörületéből és akaratából lett egy csak papíron önálló ország császárijává.

A történelem nem egy esetet jegyez fel, midőn királyok és császárok lemondtak trónjaikról, de a modern történelemben precedens nélkül áll, hogy egy koronás fő öngyilkosságot kíséreljen meg. Pu-Yi sorsát azért érdekel ma különösképpen, mert a japán tartományra Mandszuriához hasonló ügyek alatt tört rá a japán imperializmus. Annakidején Pu-Yit használták fel a közönség személye körül, majd a kínai birodalom Mandszuriába rendet csinált és a „lakosság akaratát végrehajtva” független államát proklamálni Mandszuriát, amely természetesen a japánok kizárólagos kommandója alatt álljon.

Most Hopej tartományfőnöke, egy ambíziós tábornok áll a tengelyben annak a politikai körnek, amely az északkeleti japán hadműveleteket megkezdte.

Hogyan lett Pu-Yi hároméves korában Kína császárijává?

Pu-Yi azonban mintha megelégedte volna a császárij sorsát. Öngyilkossága legalább is erre vall. Harmanceg évvel ezelőtt, midőn a kínai birodalom császárij testvérének fia született, senki sem gondolta volna, hogy a kisfiu ország uralkodója lesz, amelyet a japánok teremtenek számára. Cse-Si özvegy császárij nagyon szerette a kis Pu-Yit s a birodalom jövőendő császárijává nevezte ki. 1908 novemberében történt. A császárij halálát végéig közelített érezve, magához hívatatta a császárijt, akit két órával később elhunyt. Senki sem tudta, hogyan ölték meg. A kis Pu-Yi így lett Kína császárijává. Az özvegy császárij úgy rendelkezett, hogy a kis Pu-Yit illeti meg és férje meggyilkosát követő napon ő is meghalt.

Pu-Yi három éves korában Ázsia legnagyobb birodalmának császárijává lett. 1905-ben a forradalom elseperte a dinasztia, amely még a Fárók idejéből származtatja magát. A forradalom egyik vezére Csang-tábornok bevette a Peking melletti Pekinget, ahol a kis Pu-Yi herceg élt. Közvetített a kínai köztársaság. A kis császárij Csang-tábornok engedelmével, a történelem ellenére is szerette a dinasztia, megengedte neki, hogy továbbra is a Peking közelében lakjon. Sőt adott pillanatokra hatalomra is juttatta. Egy újabb forradalom azonban ennek is végetvetett.

Pu-Yi a japánok kezébe kerül

1924-ben, midőn Feng-Ju-San tábornok a hatalmat kiszorította, Pu-Yi Tien-Csinba menekült, Japán területre. Itt folytatta tanulmányait, nyugodt polgári életet és egy gazdag kínai kereskedő szép leányát vette el feleségül. 1931-ben megjelent a japán hercegnél Dojhara tábornok, a japán császárij vezetője, akit a Távolkelet hercegnéjének neveznek és különböző ajánlatokat tett neki. Megnyerte magának a leányát, majd egy szép napon a császárijt rendeltetett Tien-Csinba és a tábornok úgy rendezte, hogy a császárij a tábornok őrügye alá kerüljön, a császárij feleségével együtt elszállították Japán belsejébe.

A kínai közvélemény azt vádat emelt a japánok ellen, hogy elrabolta a császárijt, aki a Japán nagyvezérkar tagja. A tokiói kormány megcáfolta ezt a vádat, amely megfelelt a valóságnak. Doj-

hara tábornok már Tien-Csinben igyekezett odahatni, hogy Pu-Yi váljék el feleségétől, akinek nagy befolyása volt a császárijra. Pu-Yi elzárkózott ezelől. Midőn azonban Japán elhatározta, hogy Mandszuriából független államot csinál, Dojhara nyíltan ahhoz a feltételhez kötötte Pu-Yi császárijává való kinevezését, hogy mondjon le feleségéről. Ez azonban kijelentette,

hogy felesége Je-Huy nélkül nem vállalja a megbízatást. Pu-Yit a régi rítus szerint Mandszuriába császárijává koronázták, Je-Huy pedig a császárijnői címet kapta. Feje fölött azonban azonban örökös hallgatás van elrendelve. Japánban egyetlen szót sem szabad kiejteni, vagy leírni Je-Huyról, mintha ez nem is létezne. Tudják ugyanis róla, hogy halálosan gyűlöli a japánokat.

Hartmann Sándor nővérének levele az Uj Kelethez

a bőrgyógyász ellen folyamatba tett vizsgálatról és annak különös lélektani hátteréről

Cluj, augusztus 2. Levelet kaptam ma az Uj Kelet szerkesztésére a súlyos vád alatt álló Hartmann Sándor nagyváradi bőrgyógyász Szatmáron lakó nővérétől, amelyben a levél írója a testvér jogán szót kér magának abban az ügyben, amely oly nagy port vert fel az erdélyi zsidó közvéleményben. Készséggel adunk helyet e levélnek, már csak a család kedvéért is, amelynek tagjai érthetően igyekeznek megvilágítani az érem másik oldalát is.

Ime a levél:

Mult hó 29-i számukban megjelent s. b. a. cikkem, Hartmann Sándorra vonatkozó b. cikkükkel kapcsolatban kérem alábbi soraimnak t. lapjukban helyet adni szíveskedjenek.

Mi, testvérek, akik más városban lakunk, természetesen nem ismerjük az inkriminált ügyet; nem is védeni akarjuk azt, aki még valószínűsíthetően, akit a felkérő közvélemény itél csupán máris el. De szót emelünk azon egyén mellett, aki, ha tekintetbe vesszük eddigi cselekedeteinek mennyiségét és minőségét, lehetetlen nem rájónni arra a megállapításra, hogy aki hosszú éveken át a jó cselekedeteket egymásra halmozta, valaminek történelem kellett, hogy most egyszerre ezeknek az ellenkezőjéé tegye. Fel kell tegyük, hogy ez az ember olyan lelki megrázkódtatásokon ment keresztül, melyek idegzetét teljesen felőrölték s így felelőtlenül

vált olyan tények elkövetésében, melyeket a bizonyítékok neki tulajdonítanak.

Nincsen olyan messze Kolozsvártól Nagyvárad s ott minden zsidó előtt ismeretes az ő tulajdonságai, a 10 ágyas kör. terem berendezése, a sok szegény család felügyelése, stb., amit Nagyvárad zsidósága annak idején elismeréssel honorált s most nem akadt senki, aki vétőt kiáltana oda azoknak, akik az ő — szerintük — erkölcsileg elhullott teteme felett elsőköndnek s nem gondolja meg egyik sem, hogy nincsen jogukban premeditálni s fantasztikus, de sántító hasonlítottatni azt, aki a hírlapok jótékonyági rovatában szerepelt, mint a szegénnyel veleéző nagylelkű mecénás.

Ismétlem, jelen ügyben még nekünk, testvéreknek sincsen jogunk őt védeni, az ítélet a törvény hivatása, ha arra rászolgált. Csak azt szeretném jelen soraimmal elérni, hogy amíg az erre hivatott szakemberek az esetnek a miénkkel azonos lélek-, illetőleg orvostani magyarázatát nyilvánosságra nem hozzák, ne szítsa az újság a gyűlölet lángját, melyet az erre hivatottak — remélhetőleg — a megértés és részvét melegévé fognak változtatni.

Fogadják t. Szerkesztő ur soraim közléséért hálás köszönetem kifejezését s vagyok teljes tisztelettel

K. Hartmann Leona.

Horvath rendőrkezes nyilatkozata

az új záróra-rendeletéről, a házirendről és az utlevelék kiállításáról

Cluj, aug. 2. Horvath rendőrkezes hétfőn délután magához hívatta a kolozsvári lapok munkatársát, akiknek nyilatkozott az aktuális rendőri intézkedésekről. Először az új belügyminiszeri rendeletről beszélt a rendőrkezes, amely szabályozza a kávéházak, varieték és bodegák záróórát. Ezek szerint a varieték záróórát éjjel egy óra helyett a reggeli öt óráig hosszabbították meg, a kávéházak, sörözők s elsőrendű vendéglők záróórát éjjel egy óra helyett hajnali öt óráig állapítják meg, a másodikrendű vendéglők és kávéházak pedig éjjel 12 óra helyett reggel öt óráig zárhatnak. Az elsőrendű bodegák 12 óra helyett éjjel két óráig, a harmadrendű vendéglők 11 óra helyett 2 óráig zárhatnak. A záróórával kapcsolatban újítást hoz

a belügyminiszeri rendelet a záróra-illetékekről. Eddig a vendéglő-tulajdonosok, vagy bérők havi átalányban fizették a záróra-illetéket. Az rendelet szerint rendőri segí igazolvánnyal ellátott közrendőrök naponta fogják inkasszálni a záróra-illetéket, amelyet a következőképpen állapítottak meg. Varieték naponta 300 lej, elsőrendű kávéházak, sörözők naponta 100 lej, másodikrendű kávéházak és vendéglők 100 lej, bodegák 75 lej, harmadrangú vendéglők éjjel 11 órától éj 2 óráig 50 lejt, 2 órától reggel 5 óráig 25 lej taxát fizetnek. A naponta való inkasszálnást az teszi szükségessé, hogy a rendőrségnek hetenként kell elszámolni a záróra-illetékekkel.

Uj egészségügyi házirend

A rendőrkezes ezután kijelentette,

SCHWARTZ MENYHÉRTNÉ orth. zsidó

leánynevelő intézete - internátusa

Oradea, Str. Ep. Clujogariu 8. A város központjában. Tágas parkos udvar. — Az 1937—38. iskolai évre a beiratás megkezdődött. A növendékek kitűnő ellátáson kívül szakkereseti előkészítésben részesülnek a bentlakó diplomás tanárnők útján. Az intézetben tenisz- és korcsolyapálya! Zenei képzés! Idegen nyelvek! Mérsékelt díjak! Kitűnő referenciák! Prospektus! Telefonszám 11.

1934 novemberében megvesztegetett cseléd útján Dojhara ópiummal el akarta bódítani a császárijt. Emberei azonnal jelentették Pu-Yinak, hogy felesége ópiummérgezésben szenved és ennek ürügye alatt elszállították egy dajreni szanatóriumba. A valóságban a császárijt letartóztatták, hogy ne érvényesíthesse befolyását férje mellett. Dojhara ismét felszólította Pu-Yit, mondjon le feleségéről és vegye mellé egy japán hercegnőt. Pu-Yi már annakidején öngyilkossággal fenyegetőzött, ha nem hagyják békében.

Az intrikák és az erőszak körébe fogva, Pu-Yi Mandszuriába fiatal császárijává, elhagyottan magános fogolyként él a Hainkingi palotában. Sorsa távolról sem irigylésre méltó és könnyen érthetővé teszi öngyilkossági kísérletét.

hogy ezentúl a házszabály-rendeleteket is felül öhajítja vizsgálni, mert úgy találja, hogy egészségügyi szempontból sok kívánnivalót hagynak maguk után. Így például ezentúl csak reggel 8 óráig végezhetők a szőnyegpolások, mert különösen nagy bérházakban sokszor tíz óra után is verték a szőnyeget, ami porral árasztotta el a bérházakban megforduló embereket. Ugyancsak egészségügyi szempontból újításokat visznek keresztül a szemégyűjtés terén is. A jövőben csakis zárt szemetes ládákban gyűjthetők a hulladékok, mert az eddigi összetákolt, nyitott szemetesládák, különösen meleg nyári napokban penetráns büzt árasztottak és ezzel együtt terjesztik a ragályt. Ezzel a módszerrel megakadályozzák azt is, hogy a szemetes kocsi váró ház elé kitett szemetes ládák tartalmát széthurcolják a kóbor kutyák.

A közlekedés megrendszabályozása

Kolozsvár rendőrkezesre nincs megelégedve a város közlekedési viszonyaival sem. Kijelenti, hogy még a vidéki városokban sem tapasztalható a járókelőknek az a fegyelmeztlensége, mint Kolozsvárt, amellyel tökéletesen akadályozzák a járművek forgalmát. Állandóan tapasztalható ugyanis, hogy emberek csoportosan állnak az utkereszteződéseknél és a járművezetők minden erőfeszítése ellenére sem mozdulnak meg a helyükből.

Ugyancsak a közlekedés megrendszabályozásához tartozik, hogy a vasárnapi cselekedőket pontosan megállapított helyre telepítsék, mert gyakran előfordul, hogy vasárnap délután a Regele Ferdinand uton lehetetlenné válik a gyalogjáró-közlekedés a csoportosan áldogáló cselédek miatt. A jövőben a Mihai Viteazul téren, a Gh. Baritiu utcában és a sétatér baloldalán lesz a cselekedő.

Horvath rendőrkezes sürögő felülvisszát lát szükségességnek a legfontosabb szükségleti cikkek árának megállapításánál is, mégpedig azért, mert sok panasz hangzik el a legfontosabb szükségleti cikkek árait illetően, annak ellenére, hogy maximálták a hus és lisztárakat, előfordul, hogy a megállapított áron jóval felül árulják azokat. A rendőrkezes ezentúl felül fogja vizsgálni a kereskedőket, hogy a kiskereskedő 30 százalékos, a nagykereskedő pedig 20 százalékos haszon mellett hozhassa forgalomba áruját.

Az utlevélhez szükséges iratok

Végül kijelentette a rendőrkezes, hogy a közönség legnagyobb meglepedésére öhajítja keresztülvinni az utlevél-kiállításokat. Ehhez azonban a közönségnek is hozzá kell járulnia azzal, hogy az összes szükséges iratokkal felszerelve terjeszék be utlevélkérelmi igényüket. Az utlevél-kérelmekhez a következő iratokat kell csatolni: állampolgársági bizonyítvány, erkölcsi bizonyítvány, adóbizonylat, ötven éven aluli férfiaknak a hadkiegészítőtől való bizonyítvány, személyazonossági bizonyítvány és nő kérvényezése esetében a férj bejegyzése is szükséges.

— Modern pályaudvart építenek Halmiban. Bucurestiből jelentik: A CFR. modern pályaudvart akar építtetni Halmi-határalomáson. A munkálatok 6 millióba kerülnek.

— Tűz a bucuresti Lyon selyemgyárban. Bucurestiből jelentik: Hétfőn dében a Duesti uton levő Lyon selyemszövőgyárban tűz ütött ki. Az épület teteje legett, az ottást munkálatok folynak.

SPORT

Augusztus 21 és 22-én Marosvásárhelyen lesz az erdélyi Makkabi kerületek bajnoki uszóversenye

Sennensieb Béla, a marosvásárhelyi Makkabi díszelnöke alapított örökös vándorkupát a Makkabi kerületi bajnoki uszóversenyre. Erőteljes tevékenységbe kezdett a marosvásárhelyi Makkabi

Cluj, augusztus 2. (Az Uj Kelet tud.) Az erdélyi zsidó sportegyesületeket magában tömörítő Makkabi Szövetség két erdélyi kerülete, mint azt már közöltük, hogy a zsidó versenyeket egymásközött minél többet foglalkoztassa, másrészt hogy Erdély zsidó sportját egybehangolja, kerületi bajnoki versenyek rendezését határozta el. Hogy pedig a versenyek érdekessége fokozottabb legyen, a Makkabi vezetőségek minden sportágban örökös vándorkupa tiszteletdíj felhozását tervezték, amely terve a megkezdett közzéadás folytán teljes sikert eredményezett.

Az első Makkabi kerületi bajnoki verseny az elmúlt héten zajlott le Kolozsváron, amikoris az erdélyi zsidó sportegyesületek tiszteletdíj mértékét össze erejüket a Haggibbor által Radó Ernő nevére alapított örökös vándorkupáért.

A második ilyen szerű verseny augusztus 21 és 22-én Marosvásárhelyen lesz. A marosvásárhelyi Makkabi alapító elnöke, Darvas Ödön dr szívesen tett eleget a Makkabi Szövetség azon kérésének, hogy Marosvásárhely egyik zsidó egyéniségétől örökös vándorkupa tiszteletdíjat szerezzen a zsidó sport részére. A nemesszivű adakozó Sennensieb Béla, a marosvásárhelyi Makkabi díszelnöke és a város zsidó társadalmának kimagasló alakja, aki remekkivitelű kupa vásárlására adott megbízást, amely tiszteletdíj „Sennensieb Béla Ben Zion” kupa nevet kapja.

Tekintettel arra, hogy a kupaalapító Sennensieb Béla urnak az volt a kívánása, hogy az uszásra alapított tiszteletdíj első versenyre Marosvásárhelyen legyen, minthogy pedig a marosvásárhelyi Makkabi szívesen vállalta a verseny megrendezését, a Makkabi kerületek elnökségei hozzájárultak a „Sennensieb Béla Ben Zion Kupa” uszóversenynek Marosvásárhelyen való megrendezéséhez és annak időpontját kölcsönös megállapodás

alapján augusztus 21 és 22-ben állapították meg.

A versenyre, valamint a marosvásárhelyi Makkabi szervezési akciójára való tekintettel a kolozsvári Makkabi kerület elnöke, Weisz Ignác meglátogatta Marosvásárhely zsidó sportegyesületét, ahol a vezetőség rendkívül ülésén vett részt. Az ülésen napirendre kerültek mindama kérdések, amelyek a Makkabi Világszövetség programja alapján működő zsidó sportegyesületek működését kell képezniük.

A látogatással kapcsolatban megállapítható, hogy Engelberg Dezső dr személyében, aki a Marosvásárhelyről elköltözött Darvas Ödön dr méltó örökébe lépett, Marosvásárhely zsidó sportja kitűnő kezébe van letéve. Engelberg dr régi, kipróbáltcionista, aki alapos ismerője az ifjúsági problémáknak, amelyek homlokterében a zsidó sport áll. Kitűnő segítőtárs Gáll István ügyvezető elnök, kinek képzett sporttudása (ő maga is aktív sportoló) ugyancsak garanciája annak, hogy a marosvásárhelyi Makkabi rohamos lépésekben haladhat kitűnő célja felé. Erre annál is inkább meg van a remény, minthogy úgy az szakosztályvezetők, mint a vezetőség tagjai mindmennyien át és át vannak hatva a zsidó sport fontosságától és attól a zsidó szeretettől, amely nélkül el sem képzelhető a jövő zsidó generáció helyes nevelése.

A marosvásárhelyi Makkabi egyébként uszásban igen erős, ezenkívül vívásban, teniszben, ökölvívásban, asztaliteniszben és wolleyballban fejt ki értékes sporttevékenységet. A vezetőség már most készül a téli idényre, amikor is tornaszakosztályába a zsidó ifjúságot teljes számban be akarja vonni. Erre a nagyméretű akcióra igyekezik a különböző testületek anyagi támogatását megnyerni, ami aligha marad el, minthogy Marosvásárhely zsidó társadalmának érdeklődésével és szimpátiájával kíséri a Makkabi értékes munkásságát.

Sikerrel mutatkoztak be Temesváron a magyarországi atléták

Szardán Kolozsváron a KAC rendezésében versenyeznek a budapestiek

Timisoara, augusztus 2. (Az Uj Kelet tud.) Tegnap zajlott le az itteni atlétikai körök nemzetközi versenye, amelyen a budapesti atléták egy csoportja is részt vett. A versenyen a legjobb romániai versenyzők indultak, eredményeik azonban nem felelnek meg a várakozásnak.

100 m: 1. Berger Rékás 11.3. 2. Sándor UTE 11.3. 3. Ghitescu VD 11.5.

Súlydobás: 1. Csányi MAC 13.85, 2. Gurau Braila 13.14, 3. Havaletz Metropola 11.93.

800 m: 1. Hires UTE 2.03.4. 2. Nemes St. R. 2.04. 3. Lupan V. Dacia 2.08.

Diszkosz: 1. Havaletz Metropola 44.93, 2. Gurau 37.26, 3. Fáblian Electrica 31.71.

Magasugrás: 1. Temesvári BBTE 177 cm., 2. Stoichitescu Soimii Cluj 175 cm., 3. Staniol St. Rom. 170 cm.

Gejelyvetés: 1. Vamanu St. Rom. 59.41, 2. Slebozeanu St. R. 53.34, 3. Neumann Pol. 42.22.

1500 m: 1. Hires UTE 4.19.3, 2. Olas St. R. 4.22.4, 3. Kiss UDR 4.31.

200 m: 1. Sándor UTE 23.2, 2. Ghitescu VD 23.4, 3. Szöllösy ES, 23.8.

Rudugrás: 1. Csányi MAC 380 cm, 2. Szöllösy ES. 290 cm, 3. Neumann 280 cm.

5000 m: 1. Esztergomi BSKKRT 15.54, 2. Dinu Cristea 16.10.2, 3. Kiss UDR 17.23.

400 m: 1. Nemes VD 52 mp, 2. Lazar VD 53.2 mp, 3. Berger Rékás 56 mp.

Távolugrás: 1. Somogyi BBTE 6.76, 2. Stoichitescu Soimii Cluj 6.69, 3. Lupan VD 6.49.

A budapesti atléták csoportja szardán Kolozsváron versenyez, ahol a KAC rendezésében országos atlétikai viadalon vesz részt. A versenyen indul Madarász, az ismert diszkoszrekorder, valamint a román versenyzők színe-java.

Mielőtt szabadságra megy, vagy bárhova utazik

gondoljon egészségére!

Vigyen magával

SEN LASLO

(Szt. László)

fertőtlenítő toalett-szappant

DENTONAL

fogpasztát

Üdít, fehérit, fertőtlenít!

BUCURESTIBEN KERESSE FEL

az egyetlen bécsi stílusú lokált, a

DREIMAEDERLHAUS

bárt.

Calea Griviței 41.

(a Calea Victoriei közelében.)

Belföldi labdarugóeredmények

Oradea, CAO—Olimpia Szatmár 5:1 (3:0). A NAC-ban játszottak az új szerzemények is. A gólokat Orza (2), Kovács, Gező és Szaniszló, illetve 11-esből Barlea lökték. A NAC egyébként vasárnap minden valószínűség szerint Kolozsváron játszik a Victoria együttesével.

Bistrița, Ceramica—CAC 3:3 (2:1).

Uioara, Mures—ASU 3:2 (1:0).

Targumures, MSE—ACFR 4:2 (3:1).

Beghin, ACFR—Nautica 1:1 (1:1). Szombaton.

Resita, CAMT—SSMR 3:1 (2:1).

Arad, Chinazol—AMEFA 5:3 (1:0). Meglepetés.

Timisoara, Ripensia—Fratella 7:2 (3:2).

Satmar, SSE—Aurum 2:1 (1:0). Oasana—Staruinta (SM) 2:0 (1:0). Szatmári kupa elődöntők.

Külföldi eredmények

Budapest, Magyarország—Svédország 13:1 (7:1). Vízipóló. A magyar csapat összes góljait Németh dobta.

Győr, ETO—DVTK 3:1 (1:0). A győri csapat ezen győzelmével bekerült a magyar

bajnokság első osztályába.

Klagenfurt, Hollandia—Ausztria 2:1 (1:1). Nemzetközi amatőr válogatott labdarugómérkőzés.

Párizs. A nemzetközi uszóverseny keretében a 100 méteres gyorsúszásban Csik Ferenc olimpiai bajnok győzött 59.9 idővel. Második Fischer német 1 perc, harmadik Borg Svédország 1:34 idővel.

Január 24-én kezdődik az 1939-es asztaliteniszvilágbajnokság. A jövő évi asztaliteniszvilágbajnokságot — mint ismeretes — az angolok rendezik meg Londonban. Az angol szövetség most megállapította a kezdés időpontját. Eszerint a világbajnokság január 24-én kezdődik a Royal Albert Hallban. A döntőket a Wembley stadionban rendezik.

Palesztina is részt vesz az anverssi munkás labdarugóolimpián, Anwersben ma kezdődik a labdarugó munkásolimpia a következő nemzetek munkásválogatottjainak részvételével: Norvégia, Hollandia, Svájc, Finnország, Magyarország, Palesztina, Csehszlovákia, Szovjet-Oroszország, Spanyolország, Franciaország, Anglia, Lengyelország, Dánia és Belgium. A tomanak a szovjetválogatott a favoritja.

SZÍNHÁZ-FILM-MŰVÉSZET

Ma este Bob herceg szabadtéren

Ma este 9 órai kezdettel Martos Ferenc és Huszka Jenő örökszerű nagyoperettjének a Bob hercegnek lesz a szabadtéren bemutatása. Ezt az operettet még soha sehol nem játszották szabadtéren, de a Szibill óriási sikerén okulva a színház bátran vehette szabadtéren előadásainak műsorába ezt a gyönyörű alkotást. A Bob herceg szinte predestinálva van arra, hogy szabadtéren kerüljön színre, mert hiszen a darab már magában szabadtéren történik. Gróf László, aki a Szibillt olyan mesterien rendezte át szabadtéren előadásává, a Bob herceg előadásával önmagát akarja felülmúlni. A gyönyörű stílusú díszletek, amelyek már méreteiknél fogva is megkapóak lesznek, a kiegészített zenekar, a festői kosztümök egész tömege, a hatalmas statisztéria, az Erzsébet énekar és a Magyar Dalárda odaadó közreműködése és nem utolsósorban a darab szereplői, mind részesei lesznek az el nem maradható sikernek.

Ma este 9 órai kezdettel Martos Ferenc és Huszka Jenő örökszerű nagyoperettjének a Bob hercegnek lesz a szabadtéren bemutatása. Ezt az operettet még soha sehol nem játszották szabadtéren, de a Szibill óriási sikerén okulva a színház bátran vehette szabadtéren előadásainak műsorába ezt a gyönyörű alkotást. A Bob herceg szinte predestinálva van arra, hogy szabadtéren kerüljön színre, mert hiszen a darab már magában szabadtéren történik. Gróf László, aki a Szibillt olyan mesterien rendezte át szabadtéren előadásává, a Bob herceg előadásával önmagát akarja felülmúlni. A gyönyörű stílusú díszletek, amelyek már méreteiknél fogva is megkapóak lesznek, a kiegészített zenekar, a festői kosztümök egész tömege, a hatalmas statisztéria, az Erzsébet énekar és a Magyar Dalárda odaadó közreműködése és nem utolsósorban a darab szereplői, mind részesei lesznek az el nem maradható sikernek.

A színház idei szezonját szardán este a Szibill megismételt szabadtéren előadása fejezi be

A SZÍNHÁZ HETI MŰSORA:

Kedd este 9: Szabadtéren előadás a református kollégium udvarán: Bob herceg. (Ragyogó kiállításban, kiegészített zenekarral, az Erzsébet énekar és a Magyar Dalárda közreműködésével. Rendező: Gróf László. Főszereplők: Solymosán Magda, Ürmösy Magda, Stefanidesz Ili, Miklóssy Margit, Jenei János, Tompa Sándor, Deésy Jenő, Csóka József stb. Vezényel Stefanidesz József. Az énekkarokat Rezik Károly karmagy tanította be). Szardán este 9: Szabadtéren előadás a református kollégium udvarán: Szibill.

ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

I. Allamügyész. Fodor László nagysikerű színműve. Monumentális büntügyi filmalkotás. Fősz.: Loretta Young és Franchot Tone. Előadások kezdete: 3.20, 6.20, 9.20 órakor. II. Az elsüllyedt hajó titka. Szovjet filmremek. Fősz.: N. Bataloff, az „Elet utjának” főszereplője. Előadások kezdete: 5, 8 és 11 órakor. Legújabb Fox журнал. Helyárak: 15 és 19 plus 5.

OPERA MOZGÓ MŰSORA:

Hétfőtől premier: A gyilkos autó, szenzációs büntügyi történet, fősz.: Randolph Scott és Francas Draks.

MUNKÁJ MOZGÓ MŰSORA:

Hétfőn, kedden 3, 6 és 9 órakor. I. Elloptak egy embert. Izgalmas detektív dráma. II. A dal varázsa. Zenés vígjáték.

APRÓ HIRDETÉSEK

Házasságokat díszítéssel mellett közvetlenül Klein Mór Ajud. Str. Prințul Carol 44. (Vászarhely).

Orvosfamilia kimondott urileánykát (II-IV. liceum) jövő tanévre elfogad teljes el látásra. Cím a kiadóban.

Restaurant befendézést keresek megvételre. Telefon 23-66.

שׁוּב וּבַעַל תְּפִילָּה בְּעֵצָה קְבֵלָה מִן גְּאוּנוּ הַדָּוָר פְּאָמִילֵע 3 בּוֹיִם וּזְכֵּת פֶּאָסְטֶען זְאָפֶאָרֵט צײַ בְּעֵצְעֵצֵין אָדְרֵעֶסֶט: Marmorstein Socter Huedin, jud. Cluj, Str. Apa 22.

Suche intelligente jüdische Erzieherin mit Praxis zu zwei jähriges Kind. Friedmann László Oradea, (Str. N. Iorga 8/a).

Konfekciós eladót több évi gyakorlattal manipulációs és kirakatrendezési tudással mindhárom nyelv tökéletes ismerésével keres „Record” Brasov, Str. Reg. Carol 1.

Perfekt román-magyar levelező fiatalembert titkárnak keres a Royal Mozgó. Szakmában jártasok előnyben.

A akik cs lak

Néhány nap az Uj Keletben komoly és megszorították a legutóbbi évek, még pedig így ugyanis a sebb is fogyt. A német polgár járműbarát gyomrán keresztlegbiztosabb senni, hogy a időkben sem a Németországba akkori vezetői szág nayon s pedig a parad környezetet helyettesíti a foszlós buzakok.

Hogy Németek még a jelemek is, azt helyeken lehet fordulnak meg. Egy kolozsvári Ausztriában a vő üdülőhelye metek, akik a lépési cédulák telportás előtt.

A hotelpor társaságok tilk németek, nem a levegő üdítő ni. Határátlépő felhívásokkal nesseszert és kövőre, amely kennyel eszik a kényeret.

Ugyanezt Siófokon is, a németek. Minden minden asztalok és esznek gulat. Habzó voltukat süttő és gyönyörű Akármikor bármelyik szá

Direkt lát hogy a német a német kishalagató, viri reggeltől estig töben, a vendégekben is.

Ha ezt Hittünk kell arra na hozzá. A külföldre kötelező, kell a hazára. Jaj volt szó is, amelye szem ellen elefülebe. Mondakodni pedig e

A német polgár katonás be Nem mondja nincs kenyér, cséri a rezsim fér. Ezzel szemben a gyomortartalékot valak Es ha valak hogy ejnye n étvágyuk van feleli, hogy fe siófoki levegő.

Öfelsége Belgrádból jel vasárnap este Kranjba érkezé vőzölte. Öfelség Brodha, ahol a dőge.

HIREK

A németek, akik csak külföldön laknak jól...

Néhány nappal ezelőtt cikk jelent meg az Uj Keletben arról, hogy Németországban komoly élelmiszerhiány mutatkozik. Megszorították a tojás, tej, vaj fejadagot, sőt legutóbb már a kenyéret is porciózák, még pedig 24 órával a kisütés után, így ugyanis kevésbé ízletes, tehát kevesebb is fogy belőle.

A német polgár, akit egy-kettőre a maga járműjével tört be a hitlerista csizma, a gyomrán keresztül, az emberi szervezet legbiztosabb szeizmográfján kezd észrevenni, hogy valami baj van a rendszerrel, mert a legválságosabb háboru utáni időben sem volt ilyen élelmiszerhiány Németországban, mint most. Pedig az akkori vezetők beismerték, hogy az ország nagyon súlyos helyzetben van, most pedig a paradicsomi ígéretek és fájárja környezet boldogító berketben margarin helyettesíti a vaját és kukorica kenyér a foszlós buzakenyeret.

Hogy Németországban kijárási korlátozás még a jobb középosztályhoz tartozó elemek is, azt a legjobban azokban a fűrdő helyeken lehet tapasztalni, ahol bőven fordulnak meg német nyaralók.

Egy kolozsvári kereskedő meséli, hogy Ausztriában a német határ közelében lévő üdülőhelyekre naponta érkeznek németek, akik nem utlevéllel, csak határátlépési cédulával igazolják magukat a hatelpórtás előtt.

A hatelpórtás fejtette meg a sűrű turistaférás titkát. Naponta ruccannak át németek, nem a táj csodálására, nem is a levegő üdítő voltáért, hanem — jót enni. Határátlépési igazolványt váltanak, felpakolják a turistaszákokat, vagy a nassszert és átruccannak egy bivalytejes kávéra, amely mellé túlvilági átszellemült sággal eszik a hatalmas karéji igazi vajás kenyéret.

Ugyanezt tapasztalta informátorunk Sójfokon is, ahol az idén tul tengenek a németek. Mindenütt német szót hallani, minden asztalnál birodalmi németek ülnek és esznek. Reggeltől estig tömők magukat. Habzólják az ételt, civilizált műveltségre sutba dobra, reggeltől-estig az evés gyönyörűségeiben merülnek el. Akármikor bulkanjanak fel, a napnak bármelyik szakában, folyton esznek.

Direkt látványosság számba megy, hogy a német mérnök, a német gyáros, a német kishivatalnok, a német egyetem hallgató, viribus unitis és külön-külön, reggeltől estig eszik. A sétányon, a mulatóban, a vendéglőben, a strandon, még a vízben is.

Ha ezt Hitler tudná. Valóban nevetnie kell arra, hogy milyen arcot vágna hozzá. A német polgár ugyanis, ha külföldre költözik a lábát, még nagyobb lakatot, kell tegyen a szájára, mint odahaza. Jaj volna neki, ha egyetlen panasz szó is, amelyet külföldön a hitlerista rezsim ellen elejt, visszakérülne illetékesek fülébe. Mondani csak jót szabad, panaszkodni pedig enyhén szólva nem ajánlatos.

A német polgár, a precíz, az alapos, a katonás be is tartja a hazai parancsot. Nem mondja el, hogy otthon nincs vaj, nincs kenyér, nincs hus, nincs tojás. Dicseri a rezsimet, ahogy a száján csak kifer. Ezzel szemben reggeltől estig eszik, tömi a gyomrát, mintha jövő nyaralásig tartalékot akarna gyűjteni.

Es ha valaki gyanut fog és megkérdezi, hogy ejnye német polgártárs, milyen jó étvágyuk van magúknak, akkor talán azt feleli, hogy fenemód étvágygerjesztő a vídfoká levegő.] H. E.

— Ofelsége megérkezett Jugoszláviába. Belgrádból jelentik: Ofelsége Károly király vasárnap este nyolc órakor a horvátországi Kranjba érkezett ahol Pál régensherceg üdvözölte. Ofelsége a herceg kíséretében utazott Brodiba, ahol a hercegi kastélynak lesz a vendége.

— Roosevelt újabb beszéde a demokrácia mellett. Newyorkból jelentik: Roosevelt a Qantito hajó fedélzetén beszédett mondott a Mond-Faucou-i emlékmű felállításának alkalomával. Roosevelt többek között kijelentette, hogy maradéktalan a hite a demokrácia eszményében. Ennek a védelmében indult Amerika a háboruba és továbbra is harcolni fog érte, hogy a jövőben sem homályosítsa el semmi ezt az eszményt.

— Egy ügyvéd elgázolt egy fodrászt Bucarestben. Bucarestből jelentik: Tegnap este féltizenegykor a Kiseleff szosszén Oteteleseanu Alexandru ügyvéd autója elütötte Clientis József halál eredeti fodrászt, akit súlyos állapotban kórházba szállítottak.

— Az emésztőszervek megbetegedéseinek kezelésénél reggelként éhgyomorra egy-egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz abszolút megbízható hashajtó. Az orvosok ajánlják.

— Kommunista főlényes választási győzelem Franciaországban. Párizsból jelentik: A Saint Denis-i választási körzetben részleges képviselőválasztást tartottak. A kerületben Doriot a francia néppárt elnöke volt a képviselő, Doriot azonban erről a mandátumáról lemondott. A választás óriási meglepetésre a kommunista Grenier győzelmével végződött, aki 9522 szavazatot kapott a néppárti képviselőjelölt 4563 szavazatával szemben.

— SVÁJC MEG A NÉPSZÖVETSEGGEL SZEMBEN IS SEMLEGES AKAR MARADNI. Berlinből jelentik: Augusztus elsején zajlott le a svájci nemzeti ünnep. Motta köztársasági elnök a nemzeti határok védelmének szükségességét hang szülözte és újra kiemelte, hogy Svájc külpolitikái vonalát ma is a semlegeségi elv irányítja, mely az ország eleven szükségleteinek kifejezője. Svájc semlegeséget tanusít még a Népszövetséggel szemben is, mert az elmúlt esztendő tapasztalatai is erre kötelezik.

— Százhuszezer ember utazott el vasárnap Bucarestből. Bucarestből jelentik: Az utóbbi napokban a bucuresti pályaudvarokon rendkívüli mértékben megnövekedett az utasforgalom. A CFR vezérigazgatósága a torlódások elkerülése végett úgy intézkedett, hogy vasár- és ünnepnapokon külön szerelvényeket bocsássanak az utasok rendelkezésére. Tegnap, vasárnap például 120.000 ember utazott el az északi pályaudvarról.

— Öt új román iskola Albániában. Tiranából jelentik: Az albán kormány úgy határozott, hogy a már Albániában működő két román nyelvű elemi iskola mellett további öt elemi iskola létesítését engedélyezi. Az eddigi iskolák Corcea és Sipsca községekben működtek. Most Mascopole, Lunca, Nioea, Graniova és Disnita községekben állítanak fel iskolákat. A hét tanintézetben több mint 500 tanuló járhat.

— Időpógnózis. Csökkenő, majd lassan emelkedő légnyomás, váltakozó felhőzet, többnyire borús ég, enyhe északnyugati szél, süllyedő hőmérséklet, esők helyi jelleggel, különösen Erdélyben és a hegyvidéken. Ma délelőn a fővárosban napon 31, éjszakában 28 fokot mértek.

— Maximális árak a bucuresti vendéglőkben. Bucarestből jelentik: A bucuresti városi hatóságok maximálták a vendéglői árakat a helyiségek osztályozása alapján. Ennek megfelelően egy leves 5—6—12, egy „ciorba” 6—10—16, marha- vagy borjúhús főzelékkel 8—12—20, borjúhús sültve 12—16—24 lejbe, desszert: kompót, sajt vagy jaurt 6—16—24 lejbe fog kerülni. A fenti árakba az adóilletékek is bele lettek kalkulálva. A konkurrencia nem lesz korlátozva: a vendéglősök szabadon állapíthatnak meg kisebb árakat. Az étlapokon külön fel lesz tüntetve: hivatalos díjzabású étmenetek.

— Egy nyomdász borzalmasan megcsontított holttestére bukkantak. Tg-Viste-ől jelentik: Tizenkét nappal ezelőtt rejtélyes körülmények között tünt el a városból Negoiescu Ion nyomdász, aki a Gura Vulvanához kirándulni ment. Tegnap megtalálták a nyomdász fejét, amelyen fölött két kutya marakodott. Megindult a vizsgálat a holttest felkutatására rendőrkutyák segítségével. A borzalmas lelet mély hatást tett a lakosságára.

— Lezuhant egy olasz repülőgép. Londonból jelentik: Ma reggel Khratum közelében lezuhant egy olasz személyszállító repülőgép, négy személy életét veszítette.

— Zenei ovóda létesül a magyar konzervatóriumban. A kolozsvári magyar zenekonzervatórium érdekes újítást vezetett be. Augusztus 1-ével megszervezi az első erdélyi zenei ovódát, melynek az a célja, hogy a gyermek tevésséglettel zenei hallását és érzetét a lehezőség határáig kifejelessze, hogy ezzel könnyebb tegye a későbbi zenei képzését. A komoly előkelő alakult intézmény vezetője Salamon Eteleka hegedűtanárnő. Beiratkozni augusztus 10-ig lehet a magyar zenekonzervatóriumban.

— Életuntagsága miatt a halálba menekült egy 19 éves leány. Vasárnap este a Iulian Pop utca 10. számú házába hívták a mentőket, ahol Miron Mária 19 éves leány maroszodaoldatot ivott. Édesanyja fedezte fel az öngyilkosságot, aki a konyhában foglalatzkodott. Egyszerre hörgő hangokat hallott a szobából és amikor benyitott megdöbbenve látta, hogy 19 éves Mária leánya eltorzult arccal fekszik az ágyon. Kétségbeesett kiáltásra összeszaladtak a szomszédok, akik értesítették a mentőket. A szerencsétlen fiatal leány mire a mentők a helyszínre érkeztek már kiszáradt. Bucsúleletet hagyott hátra, amelyben életuntagságával magyarázza meg tettét. A rendőrség megindította a vizsgálatot, a szerencsétlen fiatal lány hulláját pedig beszállították a klinika bonctani intézetébe.

FLINTKOTE
Ideális szigetelő anyag, mindennemű nedvesség és rozsdá elleni szigeteléshez, kifőnően bevált beton fedeleknél, balkonoknál, teraszoknál, vízhatalian padlózatnál.

FLINTKOTE
Shell készítmény.

A velődt Flintkote anyagot közvetlenül a romániai vezérkőpórtól:

FRAJII KLEINER
BUCURESTI, STRADA CULMEA VECHÉ, 2
GALAŢI, STRADA MARE, 75, szállíja.
Kifőgástalan munkálatokat eszközöl:
CLUJ: „IZOLETERN” Plaşa Unirei, 3

— Az újságíróklub költségvetése. Holnap, szerda este 9 órakor az újságíró-klub kerthe-lyiségében — rossz idő esetén a klub helyisé-geben — a Zsidó Nőegylet és Kórházegylet-let együttes költségvetést rendeznek. Az este-lyen mindenkit szívesen látnak külön meghívó nélkül is, aki egy nagyon kellemesen előten-dő est árán egyben a két reprezentáns zsidó társadalmi egyesület híve. Szalonzene, kom-merzjátékok és tánc fognak a jó hangulatról gondoskodni és a háziasszonyi tiszt elvárlalt hölgyek az est nívójáról.

— Minden Zsidóháznak. A napokban meg-jelent a cluj-i Boros papirkereskedés kiadá-sában egy nagyon csinos és elmés összeállítá-su alumíniumból készült Jahrezt tábla. Elő-nye, hogy nagyon kicsi területen elhelyezhető és egy diszkrét kegyeletes szobadisz. — ellen-tében a régi papirból készült táblákkal, me-lyek nagyok, szakadnak és alapjában véve egy légy piszokkal teletett porfészek benyomá-sát kéltik.

— Halálra gázolt egy hét és fél éves kis-lányt a teherautó. Bucarestből jelentik: Az egyik fővárosi uccán tragikus szerencsétlen-ség történt. Az Unirea szilvagyár teher-autója anyja szemelátára elütötte Rozida De Decu két és fél éves kislányt. Az autó nagy sebességgel aladt és kerekéi közé kapta a kislányt, aki éppen abban a pillanatban lé-pett le a jádáról. A sofőrt letartóztatták. A kislány nyomban meghalt.

— Isztambulba utazik a román vezérkar főnöke. Bucarestből jelentik: Sichişiu tábor-nok román vezérkari főnök Párizsból haza-térőben Csehszlovákiába érkezett, ahol meg-tekinti a hadianyaggyárakat, valamint a sző-vetséges állam előidőtti munkálatait is. Hazaérkezése után, augusztus 16-án Isztam-bulba utazik, ahol résztvesz a török had-gyakorlatokon.

— Galacon is üzembe helyezték az automa-ta-telefont. Bucarestből jelentik: Galacon ma adták át a forgalomnak az önműködő távbe-szélő központot. Ez a hetedik romániai város, amelynek automata központja van.

Szibill. A szombat esti szabadtéri előadás várakozáson felül sikert hozott a szintársu-sulatnak. Nem hittük, hogy a Szibillt, szabad ég alatt ilyen illuziókéltő és viszonyainkhoz mértén példás előadásban fogjuk látni. A rendező (Gróf László) önmagát multa felül a szemképrázató trükkökben; a fény- és színhatások özőnével árasztotta el az ennyi látnivalóra készületlen közönséget. A rendező lelkies munkája ragadta úgy látszik magával a szereplőket is; göröülékeny, szép előadás-ban gyönyörködöttünk és szép alakításokat is láttunk. A fiatal, szép és elegáns Solymo-sán Magda lendületes játékkal és szép éne-kével egész estén a központja tudott marad-ni az előadásnak; Stefanidesz III és Urmoşsy Magda kellemesek és amikor kellett, szelle-mesek voltak; Homm Pál kitűnő kezdő, aki előtt jövő áll. Egészséges, terjedelmes tenorja még fejlődni fog. Jenei elegáns és közvetlen, Fülöp Sándor kedvesen kacagató, Deşsy robusztus és meggyőző, Tompa remek volt és a kisebb szerepekben Oszoppán Flóri, Csoka és a többiek elégitettek ki. A balett élén Bázza Bvával, igen szépen dolgozott és viha-ros tetszést keltett a Topán—Tebán pár mű-vészli produkciója. A zenekar, Stefanidesz Károlyval az élén, meglepően jól működött. (b.)

Pályázat
Pályázatot hirdetünk a Zsidó Nemzeti Sző-vetség cluj-i és Cluj-körzeti irodájának vezető titkári állására. Román-német-magyar nyelv-tudás, megfelelő szervező képesség és szónoki készség megkivántatik. Az állás fontosságá-hoz mérten biztos egzisztenciát nyújtó meg-felelő dotációt biztosítunk. Jelentkezhetnek 25 évet betöltött román állampolgárok. A pá-lyázatot augusztus 15-ig a Zs. N. Sz. cluj-i irodájánál, Str. Memorandului 13. kell be-nyújtani.
A Zs. N. Sz. cluj-i körzetének vezetősége.

Vásároljon kolozsvári Zsidó-kórház sorsjegyet!

Segít szegény betegeknek és örömet szerez önmagának

Huzás 1937. augusztus hó 5-én

4000 sorsjegy, 400 nyeremény
Egy sorsjegy ára 50 lej!

Elárusítók Erdély és Bánát minden jelentősebb városában

